

РЈЕШЕЊЕ

по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта *Telemach* д.о.о. Сарајево, против привредног субјекта „БАБИЋ“ д.о.о. Јабланица и привредног субјекта „БХ Телеком“ д.д., Сарајево

Сарајево
децембар, 2021. године

Број: УП-03-26-3-011-121/17

Сарајево: 16.12.2021. године

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е), члана 41. став (1) тачка а), члана 42. став (1) тачка а), члана 48. став (1) тачка а), а у вези с чланом 4. став (1) тачка б) и д) Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09), члана 105. и 108. Закона о управном поступку („Службени гласник БиХ“, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), у поступку покренутом по Захтјеву за покретање поступка поднесеном од стране привредног субјекта *Telemach* д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 216, Илица, 71000 Сарајево поднесен путем адвоката Нихада Сијерчића из Сарајева против привредног субјекта „БАБИЋ“ д.о.о. Неретванска бб, 88420 Јабланица и привредног субјекта „БХ Телеком“ д.д., Франца Лехара 7, 71000 Сарајево ради утврђивања постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачка б) и д) Закона о конкуренцији, за примљеног под бројем: УП-03-26-3-011-2/17 од дана 17.04.2017. године, а поступајући по Пресуди Суда Босне и Херцеговине број: С1 3 У 034959 20 У од 06.09.2021. године, Конкуренцијски савјет на 97. (деведесетседмој) сједници одржаној дана 16.12.2021. године, је донио

РЈЕШЕЊЕ

1. Одбија се Захтјев привредног субјекта „*Telemach*“ д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 216., 71000 Сарајево, поднесен против привредног субјекта „БАБИЋ“ д.о.о. Неретванска бб, 88420 Јабланица и привредног субјекта „БХ Телеком“ д.д., Франца Лехара 7, 71000 Сарајево, ради постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став 1. тачка б) и д) Закона о конкуренцији, као неоснован.
2. Одбија се захтјев привредног субјекта „*Telemach*“ д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 216., 71000 Сарајево за накнадом трошкова поступка у износу од 6.771,60 КМ (шестхиљадаседамстотинаседамдесетједан и 60/10 конвертибилних марака) као неоснован.
3. Обавезује се привредни субјекат „*Telemach*“ д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 216., 71000 Сарајево, да привредном субјекту „БАБИЋ“ д.о.о. Неретванска бб, 88420 Јабланица надокнади трошкове поступка у износу од 982,80 КМ (деветстотинаосамдесетдвје и 80/100 конвертибилних марака) у року од 8 (осам) дана од дана пријема овог Рјешења.
4. Обавезује се привредни субјекат „*Telemach*“ д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 216., 71000 Сарајево, да плати административну таксу у укупном износу од 1.500,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.
5. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у «Службеном гласнику БиХ», службеним гласницима ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Овим Рјешењем извршава се Пресуда Суда Босне и Херцеговине, број: С1 3 У 034959 20 У од 06.09.2021. године (у даљем тексту: Пресуда), којом је Суд Босне и Херцеговине уважио Тужбу привредног субјекта „*Telemach*“ д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 216., 71000 Сарајево (у даљем тексту: Подносилац захтјева или *Telemach*) и поништио Рјешење Конкуренцијског савјета, број: УП-03-26-3-011-89/17 од 23.01.2020. године (у даљем тексту: Рјешење), те предмет вратио Конкуренцијском савјету на поновно рјешавање.

Конкуренијски савјет је пресуду запримио дана 14.09.2021. године под бројем: УП-03-26-3-011-100/17 у којем је Конкуренијском савјету наложено да у поновном поступку донесе рјешење у овом предмету.

Према члану 62. Закона о управним споровима („Службени гласник БиХ“, бр. 19/02, 88/07, 83/08 и 74/10), када суд поништи акт против којег је био покренут управни спор, предмет се враћа у стање у којем се налазио прије него што је поништени акт донесен, те је при доношењу новог рјешења везан правним схватањима и примједбама суда у вези с поступком.

Конкуренијски савјет је дана 23.01.2020. године, донио рјешење број: УП-03-26-3-011-89/17 којим се одбија Захтјев Подносиоца захтјева поднесен против привредног субјекта „БАБИЋ“ д.о.о. Неретванска бб, 88420 Јабланица и привредног субјекта „БХ Телеком“ д.д., Франца Лехара 7, 71000 Сарајево ради утврђивања постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став 1. тачка б) и д) Закона о конкуренцији као неоснован и налаже Подносиоцу захтјева да на име трошкова поступка привредном субјекту „БАБИЋ“ д.о.о. Неретванска бб, 88420 Јабланица плати износ од 982,80 КМ, што је Подносилац захтјева и извршио.

1. Покретање поступка

Конкуренијски савјет је дана 17.04.2017. године, запримио под бројем: УП-03-26-3-011-1/17 Захтјев за покретање поступка и дана 19.04.2017. године допуну Захтјева број: УП-03-26-3-011-2/17 привредног субјекта *Telemach* д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића 216, Илица, 71 000 Сарајево (у даљем тексту: Подносилац захтјева или Телемацх) поднесен путем адвоката Нихада Сијерчића из Сарајева против привредног субјекта „БАБИЋ“ д.о.о. Неретванска бб, 88420 Јабланица (у даљем тексту: Бабић) и привредног субјекта „БХ Телеком“ д.д., Франца Лехара 7, 71 000 Сарајево (у даљем тексту: БХ Телеком) ради утврђивања постојања забрањеног споразума из члана 4. став (1) тачка б) и д) Закона о конкуренцији („Службени гласник БиХ“, бр. 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту Закон).

Увидом у поднесени Захтјев, Конкуренијски савјет је утврдио да исти није комплетан и уредан, у смислу члана 28. Закона, те је затражило допуну истог актом број: УП-03-26-3-011-2/17 од 26. априла 2017. године.

Подносилац Захтјева је поднеском запримљеним под бројем: УП-03-26-3-011-4/17 од 03.05.2017. године затражио продужење рока за доставу тражених података/документације, те је у међувремену допунио исти и тражену документацију доставио дана 08.маја 2017. године поднеском број: УП-03-26-3-011-5/17.

Конкуренијски савјет је поднеском број: УП-03-26-3-011-6/17 дана 17.05.2017. године обавјестио Подносиоца захтјева да није разматрао захтјев о продужењу рока за достављање тражене документације, с обзиром да је у међувремену доставио тражене податке/документацију.

Подносилац захтјева је дана 29.05.2017.године поднеском број: УП-03-26-3-011-7/17 доставио допис РАК-а који се односи на предметну проблематику.

Комплетирањем Захтјева, Конкуренијски савјет је Подносиоцу захтјева издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева, у смислу члана 28. став (3) Закона, број: УП-03-26-3-011-8/17 дана 06. јуна 2017. године.

2. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјекти *Telemach* д.о.о. Сарајево, Џемала Биједића 216, Илица, 71000 Сарајево као Подносилац Захтјева и привредни субјекат „БАБИЋ“ д.о.о. Неретванска бб,

88420 Јабланица и привредни субјект „БХ Телеком“ д.д., Франца Лехара 7, 71000 Сарајево као противне стране.

2.1. Привредни субјекат *Telemach* д.о.о. Сарајево, Цемала Биједића 216, Илица, 71 000 Сарајево

Привредни субјекат *Telemach* Друштво за пружање услуга у области телекомуникација д.о.о. Сарајево, улица Цемала Биједића 216, Илица, Сарајево, регистрован је код Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем: 65-01-0620-08, чији је оснивач BOSNIA BROADBAND S.a.r.l. из Луксембурга и са уписаним основним капиталом од (..)***¹ КМ.

Претежне регистроване дјелатности привредног субјекта *Telemach* су пружање услуге дистрибуције телевизијског програма / сигнала, пружање интернет, услуге фиксне телефоније итд.

2.2. Привредни субјекат „БАБИЋ“ д.о.о. Неретванска бб, 88420 Јабланица

Привредни субјекат „БАБИЋ“ д.о.о. Неретванска бб, 88420 Јабланица регистрован је код Општинског суда у Мостару под матичним бројем: 1-11915, са уписаним основним капиталом од (..)*** КМ, чији су оснивачи физичка лица (..)*** са (..)*** % удјела и физичко лице (..)*** са (..)*** % учешћа.

Претежне регистроване дјелатности привредног субјекта Бабића су пружање услуга из области грађевинске дјелатности.

2.3. Привредни субјекат „БХ Телеком“ д.д., Франца Лехара 7, 71 000 Сарајево

Привредни субјекат „БХ Телеком“ д.д., Франца Лехара 7, 71 000 Сарајево регистрован је код Општинског суда у Сарајеву под матичним бројем: 65-02-0012-10, и са уписаним основним капиталом од (..)*** КМ, чији су оснивачи одређени према Рјешењу комисије за вриједносне папире ФБиХ број: 03-19-101/04 од 19.02.2004. године.

БХ Телеком је водећи оператор у Босни и Херцеговини, са највећим тржишним учешћем на пољу пружања телекомуникационих услуга: фиксне, мобилне и интернет мреже.

3. Правни оквир предметног поступка

Конкуренијски савјет је током поступка примјенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта („Службени гласник БиХ“, бр. 18/06 и 34/10), те одредбе Закона о управном поступку („Службени гласник БиХ“, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 и 41/13), у смислу одредби члана 26. Закона.

Поред наведеног, Конкуренијски савјет је извршио увид и у Закон о комуникацијама („Службени гласник БиХ“, бр. 31/03, 75/06, 32/10 и 98/12), те Одлуку о усвајању Политике сектора електронских комуникација Босне и Херцеговине за период 2017.-2021. и акционог плана за реализацију политике („Службени гласник БиХ“, бр. 46/17), усвојену од стране Савјета министара Босне и Херцеговине, Правило 54/2011 („Службени гласник БиХ“, бр. 85/11) као и у одредбе Закона о облигационим односима (“Службени лист РБиХ”, бр. 2/92, 13/93 и 13/94) и Закона о стварним правима (Сл. Новине Федерације:66/13 и 100/13).

Конкуренијски савјет у складу са чланом 43. став (7) Закона у сврху оцјене датог случаја може користити судску праксу Европског суда правде и одлуке Европске комисије.

4. Релевантно тржиште

¹ (..)*** подаци представљају пословну тајну

У складу са чланом 3. Закона, те члановима 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште се одређује као тржиште одређених производа који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјењивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухвата цјелокупну или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантног производа и/или услуге под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Конкурентијски савјет је одредио да је релевантно тржиште предметнога поступка тржиште приступа инфраструктури новоизграђених објеката ради пружања телекомуникационих услуга.

Релевантно географско тржиште предметнога поступка је подручје Насеља Залик, града Мостара, будући да је поступак покренут због онемогућавања приступа инфраструктури за пружање телекомуникационих услуга у стамбено-пословном објекту „Залик”.

Слиједом наведенога, Конкурентијски савјет је утврдио да у предметном поступку релевантно тржиште представља тржиште приступа инфраструктури новоизграђених објеката ради пружања телекомуникационих услуга на подручју Насеља Залик, града Мостара.

5. Поступак по захтјеву за покретање поступка

Подносилац захтјева у Захтјеву описује чињенично стање и околности које су разлог за његово подношење, те у битном наводи слједеће:

- да у складу са чланом 27. и 28. Закона о конкуренцији БиХ подносе захтјев за покретање поступка Конкурентијском савјету против привредних субјеката: Бабић и БХ Телеком у вези са закључивањем забрањеног споразума;
- да наведени забрањени споразум ће имати негативне ефекте на релевантним тржиштима везаним за пружање телекомуникационих услуга крајњим корисницима (будућим станарима) у Мостару (конкретно у оквиру стамбено-пословног комплекса „Залик”) и то: дистрибуција аудио-визуелних медијских садржаја, приступ Интернету и фиксна телефонија;
- да се наведени забрањени споразум спроводи путем онемогућавања приступа инфраструктури за пружање наведених телекомуникационих услуга у стамбено-пословном објекту „Залик” у Мостару у изградњи, конкурентским телекомуникационим операторима, на основу договора између инвеститора, односно власника зграде у изградњи (Бабић) са једне и БХ Телекома, са друге стране;
- да је привредни субјекат *Telemach*, телекомуникацијска компанија која дјелује као оператор дигиталне и аналогне кабловске ТВ, пружалац услуге широкопојасног Интернета и као оператор фиксне телефоније;
- да је привредни субјекат Бабић - компанија активна у областима високоградње, услуга и трговине;
- да је привредни субјекат БХ Телеком - један од три доминантна (енгл. *incumbent*) телекомуникацијска оператора у БиХ, те да му је главна пословна дјелатност пружање телекомуникационих услуга у фиксној и мобилној телефонији, дистрибуција медијских садржаја и пружање услуге приступа Интернету;
- да се предметни Захтјев тиче споразума о искључивој куповини, као и обавезе неконкурисања коју су изричито или прећутно уговорили привредни субјекти Бабић и БХ Телеком;
- да према информацијама доступним *Telemach*-у, наведеним споразумом Противне Стране су се споразумјеле да привредни субјекат Бабић неће омогућити *Telemach*-у постављање мрежне

инфраструктуре за пружање телекомуникационих услуга станарима у стамбено-пословном комплексу у изградњи „Залик“ у Мостару;

- да су Противне Стране на наведени начин, забрањеним договором, онемогућиле *Telemach*-у да пружа конкурентске услуге БХ Телекому, односно да понуди своје телекомуникационе услуге дистрибуције аудио-визуелног медијског садржаја, фиксне телефоније или приступа Интернету, крајњим корисницима (станарима) у предметном објекту, упркос јасно израженом интересовању оператора, односно закључиле су забрањени споразум којим се ограничава конкуренција на тржишту у смислу члана 4. Закона;
- да Подносилац сматра да су, за сврху оцјене постојања забрањеног споразума између Противних Страна, релевантна тржишта пружања телекомуникационих услуга крајњим корисницима (станарима) на подручју насеља Залик у Мостару: дистрибуција аудио-визуелних медијских садржаја, приступ Интернету и фиксна телефонија;
- да треба имати у виду да је забрањени споразум закључен између учесника који су активни на повезаним тржиштима са релевантним тржиштима, односно између телекомуникационог оператора и инвеститора, односно власника објекта;
- да се ефекти споразума директно огледају на приступ инфраструктури за пружање предметних услуга стамбено-пословном објекту, а индиректно рефлектују на пружање услуга крајњим корисницима од стране телекомуникационих оператора;
- да телекомуникационе компаније нуде различите услуге претплатницима, за које је неопходан претходни прикључак на мрежну инфраструктуру, а које су међусобно повезане. Тренд конвергенције услуга, односно продаје пакета услуга, подразумеје да наведене услуге имају међусобну синергију, односно избор корисника за конкретног оператора, као и извођача радова за то којем оператору дозвољава постављање инфраструктуре, у одређеној је мјери одређен и обимом услуга које се нуде, нарочито у смислу пакета услуга;
- да такође, БХ Телеком, као доминантни телекомуникациони оператор, користи своју тржишну моћ на одређеним тржиштима (нпр. фиксне телефоније) како би добио повољније услове у погледу других услуга које може пружати корисницима;
- да у том смислу, иако тржиште мобилне телефоније није обухваћено Захтјевом, треба имати у виду да на избор корисника, односно стање конкуренције утиче и понуда пакета БХ Телекома, који обухватају и друге телекомуникационе услуге;
- да иако би хипотетички било могуће издвојити посебно тржиште приступа инфраструктури за пружање телекомуникационих услуга стамбено-пословним објектима, поред предложених релевантних тржишта ефекта споразума, дјеловање Противних Страна треба посматрати цјеловито, односно ефекти споразума су превасходно усмјерени на малопродајни ниво тржишта;
- да приступ инфраструктури представља само претходни услов за пружање релевантних телекомуникационих услуга, а телекомуникациони оператори су једини који би имали економског интереса да искључе конкуренте ексклузивним аранжманом са инвеститорима и власницима објекта (с обзиром да је самим инвеститорима у интересу да станари имају већи избор услуга);
- да било које радње којима се ограничава прикључак на телекомуникациону инфраструктуру, односно приступ стамбеном објекту оператору, имају негативне ефекте на тржиштима која се односе на крајње кориснике;
- да без могућности да постави своју инфраструктуру, *Telemach* неће моћи да дође ни до крајњих корисника релевантних телекомуникационих услуга те с обзиром на природу пружања телекомуникационих услуга, ограничавање постављања инфраструктуре има исте ефекте на сва наведена релевантна тржишта, на којима су БХ Телеком и *Telemach* конкуренти;
- да станари стамбено-пословног комплекса „Залик“, због недостатка приступа инфраструктури, не могу приступити нити једној услузи Телемацха;
- да су се медијски садржаји емитовали претежно бежично, путем аналогног земаљског радио преноса, као и то да су емитери користили торњеве за емитовање ради преноса телевизијског и радио сигнала, а гледаоци су преко антена примали сигнал;
- да је временом, развој технологије и инфраструктуре омогућио употребу аналогне кабловске мреже (коаксијални каблови) којима је било могуће доставити сигнал директно до домаћинства и да је додатно, сателитски пренос омогућио да се медијски сигнал пренесе преко великих раздаљина;
- да са развојем дигиталних технологија, ширењем доступног протока и трендом конвергенције у телекомуникацијама (могућност кориштења различитих технологија за суштински исте циљеве -

слање електронске дигиталне информације од тачке А до тачке Б и натраг), медијски садржај је могуће доставити претплатницима користећи широк спектар различитих технологија;

- да са стране потражње, све наведене технологије у дигиталној форми су замјењиве при дистрибуцији медијских садржаја, односно потрошачи могу користити било коју од ових технологија да гледају или слушају телевизијски или радијски програм;
- да због својствених разлика у технологији, само ЦАТВ и ИПТВ технологије омогућавају двосмјерну комуникацију са потрошачем, те на тај начин, ЦАТВ и ИПТВ технологије се могу користити у комбинацији са другим телекомуникационим услугама, попут приступа Интернету и телефонији, видеа-на-захтјев, итд;
- да у погледу предметног Захтјева, само ове технологије захтјевају заједнички приступ објектима станара у зградама, односно постављање одговарајуће инфраструктуре у згради ради прикључења на мрежу оператора, која би се потом разводила до појединачних корисника - ДТХ технологија подразумијева постављање сателитске антене, о чему одлучује појединачни корисник;
- да Подносилац сматра да кабловска ТВ и ИПТВ требају бити дио истог релевантног тржишта производа из разлога што су, из угла корисника, савршено замјењиви. ЦАТВ и ИПТВ имају исте технолошке карактеристике и способност да снабдијевају крајње кориснике ТВ садржајем подједнаког квалитета, као и интерактивним ТВ садржајем. Пребацивање са једног техничког средства преноса (кабловске мреже) на друго (ИПТВ) је лако и уобичајено се дешава у БиХ, што значи да су услуге БХ Телекома и кабловских оператора међусобно замјењиве и да постоји снажни међусобни конкурентски притисак;
- да наведени став у погледу замјењивости ЦАТВ и ИПТВ-а у складу је и са праксом Европске комисије;
- да је приступ Интернету процес који омогућава корисницима да се повежу на Интернет, уз кориштење њихових компјутера или мобилних уређаја. Телекомуникационе компаније могу да пруже услугу приступа Интернету преко кабловске платформе, као и ДСЛ платформе. Такође, пружање услуге приступа Интернету је блиско повезано са пружањем других кабловских услуга, попут изнајмљених линија и услуга телехоусинга;
- да слично као приступ Интернету, компанија која управља двосмјерном телекомуникационим инфраструктуром је такођер у стању да пружа гласовне услуге (услуге преноса гласа преко кабловске и повезане мреже);
- да упркос присутној конвергенцији између различитих телекомуникационих производа и појави мултипле-плауа, Подносилац сматра да пружање услуга фиксне телефоније (гласовне услуге) крајњим корисницима још увијек представља одвојено тржиште производа у смислу Закона;
- да телекомуникационе услуге се пружају крајњим корисницима (претплатницима) од стране оператора, у замјену за мјесечну претплату. Приступ инфраструктури за пружање телекомуникационих услуга стамбеним објектима представља претходни корак, односно изведену услугу, према којој инвеститор објекта у изградњи закључује споразуме са операторима ради постављања одговарајуће инфраструктуре (цијеви, каблова, хеад-ендова и ормарића), те омогућавања прикључења на мрежу и пружања услуга станарима у таквим објектима. Приступ инфраструктури је изведена потреба инвеститора и оригиналног власника објекта, заснована на тражњи појединачних станара за телекомуникационим услугама. За разлику од стамбених кућа, гдје се приступ инфраструктури и услуга пружају истом лицу, у стамбеним зградама (а нарочито у објектима у изградњи) у значајном временском периоду, инвеститор или власник објекта ефективно контролишу инфраструктурни приступ, с обзиром да врши апсолутну контролу над одлучивањем о самој непокретности за рачун читаве зграде, односно крајњих корисника предметних релевантних услуга. Оператори не могу пружати услуге појединачним корисницима у становима без претходног приступа инфраструктури читаве зграде, односно приступа земљишту и заједничким објектима зграде;
- да у БиХ, током изградње, инвеститор као власник земљишта и носилац дозвола за изградњу одлучује о постављању инфраструктуре у објекат и сарадњи са привредним субјектима који ће по усељењу пружати одговарајуће услуге станарима, укључујући телекомуникационе услуге;
- да у овој фази изградње, инвеститор, односно власник објекта ефективно наступа за рачун будућих станара (етажних власника), омогућавајући им каснији приступ услугама;
- да инвеститори генерално задржавају контролу над одлукама о сарадњи са телекомуникационим операторима до избора представника станара-етажних власника, односно до

продаје посљедњих станова и именовања управитеља зграде, а фактички неколико година по изградњи објекта;

- да закон о стварним правима предвиђа да инсталација кабловских и антенских система, од разводника на улазу у зграду до разводника на улазу у стан, представља заједнички дио зграде, о којима се стара постављени управитељ;
- да у конкретном случају, Бабић је инвеститор, односно тренутни власник стамбено-пословног комплекса „Залик“ у Мостару;
- да у складу са претходном праксом Савјета, релевантно географско тржиште за пружање конкретних телекомуникационих услуга јесте територија насеља Залик у Граду Мостару на којој се налази објекат у изградњи инвеститора Бабић;
- да је тржиште пружања релевантних услуга крајњим корисницима по природи малопродајно и локално, те да стамбени објекти представљају непокретности везане за одређену територију, гдје само привредни субјекти са одговарајућом инфраструктуром и мрежом могу понудити инвеститорима прикључење одговарајућој мрежи и на основу тога понудити услуге корисницима;
- да у складу са чланом 27. Закона, Савјет ће покренути поступак по службеној дужности ако постоји основана сумња да се значајно спречава, ограничава и нарушава тржишна конкуренција;
- да *Telemach* има основану сумњу да су БХ Телеком и Бабић закључили ексклузивни споразум - споразум о искључивој куповини, односно споразум са обавезом неконкурисања, поводом постављања телекомуникационе инфраструктуре неопходне за пружање релевантних услуга крајњим корисницима (станарима) у стамбено-пословном комплексу „Залик“;
- да према Одлуци о групном изузећу споразума између привредних субјеката који дјелују на различитим нивоима производње односно дистрибуције („Одлука“) споразуми о искључивој куповини представљају споразуме којима се купац обавезује набављати производе, који су предмет споразума, само од одређеног добављача;
- да обавезом неконкурисања сматра се свака непосредна или посредна обавеза ради које купац не може производити, продавати или препродавати замјенске производе који су конкурентни производима који су предмет споразума или свака непосредна или посредна обавеза купца да купи од добављача или од неког другог економског субјекта којег је одредио добављач више од 80% (осамдесет посто) од укупне количине производа или услуга и њихових супститута које купац купује на релевантном тржишту;
- да имајући у виду наведене тржишне удјеле на релевантним тржиштима, јасно је да БХ Телеком не испуњавају услове за групно изузеће споразума од забране предвиђене Одлуком;
- да с обзиром да према структури релевантног тржишта, привредни субјекат Бабић одлучује о прикључку на телекомуникациону инфраструктуру, те посљедично о пружању релевантних услуга крајњим корисницима, предметни споразум представља увођење баријера уласку на тржиште, односно искључивање са тржишта конкурената БХ Телекома и ограничавање избора крајњих корисника;
- да је сагласност инвеститора неопходна ради омогућавања операторима да поставе одговарајућу инфраструктуру у згради, односно пружају телекомуникационе услуге каснијим корисницима;
- да из угла корисника, понуда различитих пружаоца услуга омогућава већи избор и конкуренцију између добављача, што резултира повољнијим условима, а да из угла власника зграде, већи избор пружаоца услуга и разноврснија инфраструктурна повезаност омогућавају бољу понуду купцима станова, односно повећану вриједност, атрактивност и побољшану продају станова;
- да не постоји ни један економски оправдан разлог због којег би инвеститор онемогућио одређеним пружаоцима услуга да, о свом трошку, поставе одговарајућу инфраструктуру за прикључак на телекомуникациону мрежу или користе постојеће вертикалне инсталације;
- да једини разлог због којег би инвеститор одбио да омогући приступ додатном телекомуникационом оператору, а нарочито значајнијем играчу на локалном тржишту, јесте ексклузивни споразум, обавеза неконкурисања или нека друга форма забрањеног споразума са посљедицама по конкурентске пружаоце услуга;
- да је *Telemach* упутио захтјев за прикључење на мрежну инфраструктуру инвеститорима комплекса „Залик“, који је био усмјерен на спајање зграде на мрежу. Међутим, наведени захтјев је, без одговарајућег образложења одбијен од стране инвеститора;

- да у свом одговору од 20.03.2017. године, пословни субјекат Бабић наводи да захтјева за прикључење није у могућности удовољити из разлога што са „БХ Телеком д.д. Сарајево, који је лидер у пружању предметних услуга, имамо дугогодишњу пословну сарадњу и оквирни договор који обухвата и предметни стамбено-пословни објекат“;
- да је пословни субјекат Бабић овим признао закључење забрањеног споразума са БХ Телекомом, а чији је циљ и посљедица искључење пословног субјекта *Telemach*-а са тржишта;
- да из наведеног дописа и поступања пословног субјекта Бабић очигледно је да се у погледу стамбено-пословног комплекса „Залик“ приступ инфраструктури, односно пружање услуга омогућава ексклузивно пословном субјекту БХ Телеком, уз онемогућавање пружања конкурентских услуга;
- да се станарима наведеног објекта приликом уселјавања у објекат овим поступањем онемогућава прикључење на услугу *Telemach*, а *Telemach*-у се онемогућава постављање одговарајуће инфраструктуре за прикључење на мрежу и на основу тога пружање услуга заинтересованим корисницима;
- да треба имати у виду да су инвеститори омогућили улазак у зграду, брендирање и пружање релевантних услуга станарима у згради БХ Телекому прије него што је извршен технички пријем зграде, етажирање, итд, те да је то битно због тога што, након етажирања, стубиште и земљиште око зграде које јој припада постају заједничко власништво етажних власника, како у свом допису наводи и сам инвеститор;
- да наведеним активностима, станари се унапријед везују за конкретног оператора (најчешће на најмање 24 мјесеца, на колико се закључују релевантни уговори). Додатно, омогућавање одређеним операторима (БХ Телеком) уградње властите инфраструктуре у току изградње, уз истовремено онемогућавање сличног прикључка другим операторима, представља значајну привилегију за такве операције, а баријеру уласку њиховим конкурентима;
- да у тренутку када се сви станари уселе и добију могућност одлучивања о омогућавању изградње инфраструктуре, оператори који нису уградили опрему у фази изградње наилазе на проблем јер тада сама инсталација у новој згради мора ићи нацбукно, гдје је проблем добити одговарајућу сагласност станара у тек уселеној згради за потребне инсталације, док њихови конкуренти (у овом случају БХ Телеком) имају унапријед интегрисану поцбукну инфраструктуру и могу без било каквих потешкоћа пружати услуге било којем станару зграде. Фактички се тиме онемогућава конкурентским операторима да дођу до крајњих корисника;
- да према информацијама доступним *Telemach*-у, бројни потенцијални станари у стамбено-пословном објекту „Залик“ су изразили интересовање за прикључење на његову мрежу - најчешће су у питању већ постојећи корисници који су жељели извршити пресељење прикључка;
- да је дана 16. марта 2017. године, *Telemach* упутио пословном субјекту Бабић захтјев за прикључење стамбено-пословних објеката на кабловско-дистрибутивни систем, те да су дана 20. марта 2017. године, добили одговор пословног субјекта Бабић који је директно одбио да омогући прикључење предметног стамбено-пословног комплекса на мрежу *Telemach*, односно постављање одговарајуће инфраструктуре за пружање телекомуникационих услуга овог оператора, уз образложење;
- да је пословни субјекат Бабић омогућио пружање услуга станарима само једном оператору (БХ Телеком), а другог (*Telemach*) онемогућава да понуди своју услугу корисницима, те је јасно да се оваквим поступањем (противним израженој заинтересованости оператора) непосредно нарушава конкуренција на малопродајним телекомуникационим тржиштима, односно ограничава право избора заинтересованих станара зграде;
- да према члану 4. став (1) б) Закона, забрањени су споразуми који се односе на ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања. Према Одлуци, споразуми о искључивој куповини, односно споразуми који садрже обавезу неконкурисања, изузимају се од забране, под условом да су испуњени одређени услови, укључујући прагове тржишних учешћа и трајање обавезе неконкурисања;
- да с обзиром на достављене информације о тржишном учешћу БХ Телекома на релевантном тржишту, постоји основана сумња да споразум између Противних Страна не испуњава услове за групно изузеће од забране;
- да додатно, чињеница да је пословни субјект Бабић омогућио прикључак на мрежу једном оператору, а да су изричито одбили да то учине другом, значи да је предметни споразум омогућио договорену примјену различитих услова за идентичне трансакције с другим привредним

субјектима, доводећи *Telemach* у неповољан положај у односу на конкуренцију, односно да представља и повреду чл. 4. став (1), тачка д) Закона;

- да имајући у виду да *Telemach* нема у свом посједу уговор који су закључили Бабић и БХ Телеком, уколико и није уговорен забрањени споразум у форми искључиве куповине и обавезе неконкурисања, свакако да постоји споразум о бојкоту *Telemacha* као конкурентског оператора, јер *Telemach* неће имати фактичку могућност да пружа своје услуге у предметној непокретности по транспарентним, тржишним условима;
- да постоји основана сумња о бојкоту *Telemacha* од стране конкурентске компаније. Затварање приступа тржишту (од стране БХ Телекома, у овом случају кроз уговор са пословним субјектом Бабић) конкурентском добављачу је форма вертикалног забрањеног споразума између Бабић и БХ Телеком. Такви договори су забрањени и представљају кршење права конкуренције и као такви строго се санкционишу и не могу бити изузети од забране ни на који начин због озбиљних негативних ефеката које имају по конкуренцију и крајње потрошаче;
- да иако ово питање није строго релевантно за оцјену предметног поступања, треба имати у виду и регулаторне принципе телекомуникација, према којем се основним принципом телекомуникација сматра приступ јавним телекомуникационим услугама за све кориснике, на транспарентном, објективном и недискриминаторском основу, које оператор телекомуникација може осигурати уз разумну добит;
- да је јасно да предметни споразум онемогућава такав приступ услугама будућим станарима комплекса „Залик“, односно да је супротан и основним начелима регулисања телекомуникација у Босни и Херцеговини, које подразумијевају и фер конкуренцију између телекомуникационих оператора, односно забрањују злоупотребу тржишне моћи доминантних (*incumbent*) оператора;
- да релевантне смјернице ЕУ које се односе на примјену прописа о конкуренцији у сектору телекомуникација (Обавјештење о примјени прописа о конкуренцији на сектор телекомуникација, односно Смјернице о примјени прописа о конкуренцији на уговоре о приступу у сектору телекомуникација) праве разлику између тржишта које се односе на услугу која се пружа крајњим корисницима и приступа неопходној инфраструктури за пружање услуга крајњим корисницима;
- да у конкретном предмету, с обзиром на стање на релевантном тржишту, односно чињеницу да телекомуникациони оператори нуде прикључак на инфраструктуру инвеститорима у Босни и Херцеговини без посебних накнада, није неопходно посебно разликовати ова два нивоа тржишта. Тржишну снагу оператора у приступу инфраструктури је начелно могуће „пресликати“ у односу на положај на малопродајном нивоу тржишта (број корисника), а једино је могуће да државни телекомуникациони оператор (БХ Телеком), има још израженију тржишну снагу и позицију у понуди приступа инвеститорима, с обзиром на снажан синергијски ефекат његовог пакета услуга;
- да Европска Комисија тако наводи да ексклузивне обавезе у уговорима у телекомуникационом сектору којима се омогућава приступ једној компанији вјероватно ограничавају конкуренцију, јер се онемогућава приступ инфраструктури другим компанијама;
- да забрањени уговор између Противних Страна нарушава конкуренцију, јер онемогућава конкурентске операторе да понуде своје услуге крајњим корисницима, односно омогућава БХ Телекому монопол у пружању релевантних услуга станарима у стамбено-пословном комплексу „Залик“;
- да ради правилне процјене ефеката забрањеног споразума, треба имати у виду да се оваквим поступањем ствара дугорочни преседан на релевантним тржиштима, с обзиром да се оваквом ексклузивношћу и неконкурисањем у великој мјери онемогућава понуда телекомуникационих услуга станарима у новоградњи у Мостару;
- да уколико Савјет не би санкционисао предметну праксу, могуће је да би се тренд ексклузивности зграда и прикључка на инфраструктуру проширио, чиме би се тржиште ограничило и затворило, односно смањила конкуренција у погледу релевантних услуга;
- да *Telemach* посебно истиче да је прије неколико мјесеци покренуо сличан поступак против неколико лица за слично поступање у објекту „Нова Отока“ у Сарајеву, те су се исти одмах по покретању поступка јавили са интересом за закључење уговора;
- да с обзиром на тржишни положај *Telemach* групе у Мостару, могуће је претпоставити да се значајан број постојећих корисника усељава у предметни стамбено-пословни комплекс, гдје су *de facto* онемогућени одабрати свог досадашњег оператора, чиме компанија директно губи кориснике усљед недозвољеног споразума;

- да је у међувремену Подносилац захтјева почео запримати захтјеве својих корисника за прикључење на локацији стамбено-пословног комплекса „Залик“ у Мостару, а којима нажалост није у могућности да удовољи, с обзиром да је услијед забрањеног споразума закљученог између Противних страна у овом објекту ускраћен приступ Подносиоцу захтјева и исти је онемогућен да постави своју инфраструктуру и пружи услугу својим корисницима, који такву услугу захтијевају;
- да је за градњу примарне мреже потребно прибавити дозволе у складу са прописима о просторном планирању;
- да Подносилац захтјева има изграђене мреже на подручју Града Мостара, тако да са својим примарним мрежама покрива око 90% цјелокупне територије Града Мостара;
- да се ради дијелом о изграђеној властитој инфраструктури, а Подносилац дијелом користи и подземну и надземну инфраструктуру других привредних субјеката, темељем уговорног односа, те истичу да се ради о примарној телекомуникацијској инфраструктури, док за пружање услуге у свакој појединој згради, Подносилац (као и сваки други оператор) мора поставити секундарну мрежу до и унутар сваке поједине зграде;
- да Подносилац уобичајно закључује уговоре с инвеститорима ради постављања властите инфраструктуре током градње нових објеката.

Слиједом наведеног, Конкурентијски савјет је оцијенио да повреде Закона, на које Подносилац захтјева указује, није могуће утврдити без провођења поступка, те је у складу са чланом 32. став (2) Закона донијело дана 07.06.2017. године Закључак о покретању поступка број: УП-03-26-3-011-10/17 (у даљем тексту: Закључак), ради утврђивања постојања забрањених конкурентијских дјеловања у смислу члана 4. став 1. тачка б) и д) Закона.

Конкурентијски савјет, у складу са чланом 33. став (1) Закона, је доставио Захтјев и Закључак на одговор противним странама у поступку, привредном субјекту Бабић актом број: УП-03-26-3-011-15/17 и привредном субјекту БХ Телком актом број: УП-03-26-3-011-16/17, дана 08.06.2017.године.

Конкурентијски савјет је доставио Закључак Подносиоцу захтјева, актом број: УП-03-26-3-011-14/17 дана 08.06.2017.године.

Бабић је доставио одговор Конкурентијском савјету, дана 23.06.2017. године поднеском запримљеним под бројем: УП-03-26-3-011-19/17, те у битном наводи:

- да у потпуности негирају постојање забрањеног споразума у смислу члана 4. Закона;
- да будући да не постоји закључени споразум, није тачно да се непостојећим онемогућава приступ инфраструктури за пружање телекомуникационих услуга у стамбено-пословном објекту „Залик“ у Мостару у изградњи конкурентским операторима;
- да су наводи у захтјеву потпуно неосновани, с обзиром да инвеститор нема никакав механизам да спријечи, наруши или ограничи тржишну конкуренцију из разлога што је крајњи циљ изградње станова је њихова даља продаја а не изнајмљивање;
- да самим чином продаје купац постаје власником свог етажног дијела као и сувласником заједничких просторија који као такав има право да затражи прикључак било којег пружаоца телекомуникационих услуга а самим тиме и *Telemach*-а;
- да су потпуно паушални наводи како забрањени споразум (непостојећи) нарушава конкуренцију, јер онемогућава конкурентске операторе да понуде своје услуге крајњим корисницима, односно да БХ Телеком има монопол наведених услуга станарима стамбено-пословног објекта Залик;
- да сваки етажни власник има право да затражи прикључак било којег телекомуникационог оператора што свакако укључује и *Telemach*;
- да нису тачни наводи у Захтјеву који се односе на чињеницу да је потребна сагласност инвеститора ради омогућавања постављања одговарајуће инфраструктуре у згради, односно ради пружања телекомуникационих услуга крајњим корисницима, из разлога што постоји инфраструктура у згради која је изграђена;
- да је искључиво право етажних власника да одлуче хоће ли уопште успоставити телекомуникационе прикључке, као и којег пружаоца тих услуга ће одабрати;
- да привредног субјекта Бабић као инвеститора се не тиче кога ће етажни власници одабрати;

- да *Telemach* пружа своје услуге у свим објектима које је изградио привредни субјекат Бабић, те нема разлога да исте услуге не пружа и у новоизграђеном комплексу.

БХ Телком је доставио одговор Конкуренцијском савјету, дана 23.06.2017. године поднеском заprimљеним под бројем: УП-03-26-3-011-20/17, те у битном наводи:

- да у цјелости оспоравају основаност поднесеног Захтјева, чињеничне наводе и истакнуте приједлоге у Захтјеву;
- да истичу како не постоји никакав усмени или писани договор између БХ Телекома и Бабића у вези са изградњом вертикалне кабловске инфраструктуре или пружањем ТК услуга у стамбено-пословном објекту Залик;
- да је потребно изнијети конкретне ставове у вези са предметом спора, како би се, евентуално, и Конкуренцијски савјет одредио у односу на могућност да на тржишту евентуално постоји такмичење оператора телекомуникација у постављању тзв. „кућних инсталација“ у стамбеним објектима у фази изградње, утврдило да ли и како то евентуално утиче или може утицати на тржиште приступа инфраструктури новоизграђених зграда ради пружања ТК услуга, уз уважавање чињенице да се, објективно, ради о нерегулисаној области, бар у овој фази либерализације телекомуникационог тржишта у БиХ;
- да су тврдње *Telemacha* да без могућности да постави своју инфраструктуру, неће моћи да дође ни до крајњих корисника релевантних телекомуникационих услуга погрешне и неутемељене, те да нити у једном погледу Телемацху није „онемогућено пружање конкурентских услуга БХ Телекому“;
- да водећи се логиком Подносиоца Захтјева, нити један кабловски оператор не би могао пружати ТК услуге без постављене властите мрежне инфраструктуре, а што је по самој природи пружања ТК услуга нетачно;
- да Подносилац Захтјева а priori искључује могућност кориштења постојеће инфраструктуре, односно могућност изнајмљивања вертикалне инфраструктуре изграђене од стране Бабића;
- да је привредни субјекат Бабић правни субјект који се не бави телекомуникацијама са којим БХ Телеком има добру сарадњу, првенствено јер је тзв. велики корисник ТК услуга БХ Телекома;
- да отворени приступ мрежи као узлазно veleпродајно тржиште је најчешће помињани термин у сектору електронских комуникација, будући да је то као први предуслов либерализације тржишта, основ за заштиту тржишне конкуренције на малопродајном тржишту пружања телекомуникационих услуга, које Подносилац Захтјева сматра релевантним тржиштима;
- да стога образложење по којем у тачки 3.1.4. Захтјева, *Telemach* доводи у вези малопродајно тржиште ТК услуга, није у складу са принципима утврђивања релевантног тржишта, према којем прво треба поћи од тржишта које је прво у производном ланцу, па тек уколико на том тржишту постоје препреке, анализирати евентуалне недостатке у здравој конкуренцији на малопродајним тржиштима;
- да је доказ за то и чињеница да на основу Препоруке Европске комисије о релевантним тржиштима не постоји ниједно малопродајно тржиште ТК услуга, а која су подложна *ex ante* регулацији;
- да Подносилац Захтјева у својој понуди нема раздвојене услуге телевизије, интернета и фиксне телефоније, јер их нуди искључиво у пакету, односно, није могуће уговорити кориштење само услуге Интернета или само услуге фиксне телефоније, без кориштења услуге кабловске телевизије, што није навео у свом Захтјеву;
- да Подносилац Захтјева наводи потпуно ирелевантну чињеницу да БХ Телеком нуди услугу мобилне телефоније у пакету са другим услугама, иако мобилна телефонија нема везе ни по каквом основу са релевантним тржиштима из овог поступка, нити по природи технологије којом се пружа, нити везивањем за пакете осталих услуга;
- да је неозбиљно паушално навођење у тачки 3.1.3. Захтјева да је БХ Телецом доминантан оператор, при чему се не наводи акт којим је доминантност утврђена, нити на које се тржиште мисли када се БХ Телеком квалификује на тај начин;
- да је претпоставка од које је неопходно кренути да би се предметни поступак сагледао у исправном контексту, јесте утврђено тржиште приступа инфраструктури новоизграђених објеката ради пружања ТК услуга;

- да је Босна и Херцеговина на основу Споразума о стабилизацији и придруживању са Европским заједницама и њиховим државама чланицама (ССП) преузела обавезу постепеног усклађивања постојећег и будућег законодавства Босне и Херцеговине, које укључује и сектор електронских комуникација;
- да Босна и Херцеговина је земља у којој још увијек постоји висок степен неусклађености секторске регулативе у области електронских комуникација са законодавством ЕУ, при чему је и област регулације приступа инфраструктури генерално, укључујући новоизграђене објекте, који су предмет Захтјева, још увијек нехармонизована, како је потврдила и Регулаторна агенција за комуникације БиХ у акту број 02-29-1846- 2/16 од дана 02.09.2016. године;
- да се правила конкуренцијског права у овом поступку не смију посматрати засебно у односу на регулативу у сектору телекомуникација, имајући у виду да су државна регулаторна тијела и основана с примарним циљем либерализације тржишта и промовисања и заштите тржишне конкуренције за добробит корисника, која се манифестује кроз снижавање цијена и подизање квалитете услуга;
- да је приступ мрежи и повезаној опреми у области телекомуникација регулисан Директивом о приступу 2002/19/ЕЗ на основу којег је експлицитно уређен начин, субјекти и обавезе приступа у циљу заштите тржишне конкуренције (члан 12. Директиве);
- да потенцирају узимање у обзир релевантних материјалних одредби, будући да је *ex ante* регулација од стране националног регулаторног тијела у области телекомуникација неопходна због масовности тржишта које је предмет разматрања, те би било потпуно неефикасно сваки појединачни случај приступа мрежи/згради/кориснику разматрати засебно пред Конкуренцијским савјетом;
- да се регулаторним тијелима и намеће обавеза сталне анализе и праћења тржишта телекомуникација, те наметање обавеза у случају да установи нерегуларности које нарушавају конкуренцију и либерализацију тржишта;
- да је Регулаторна агенција за комуникације између осталог, дужна вршити редовне анализе тржишта у складу са Правилу 54/2011 о анализи тржишта електронских комуникација („Службени гласник БиХ”, број 85/11) чији је основни циљ утврдити постоји ли на одређеном тржишту ефективна конкуренција или на том тржишту постоји један или више оператора који имају значајну или заједничку значајну тржишну снагу;
- да обавезујућу спрегу дјеловања Регулаторне агенције за комуникације и Конкуренцијског савјета прописује цитирано Правило кроз следећу обавезу: *„У сврху одређивања појединачног релевантног тржишта Агенција утврђује димензију услуга и географску димензију тог тржишта, водећи рачуна о Смјерницама и релевантној легислативи из подручја заштите конкуренције”*. Такође *„У поступку анализе тржишта Агенција ће, према потреби, сарађивати са Конкуренцијским савјетом Босне и Херцеговине.”*;
- да у провођењу поступка анализе тржишта, Агенција посебно води рачуна о примјени релевантне препоруке Европске комисије о релевантним тржиштима која подлијежу претходној регулацији (у даљем тексту: Препорука 2014/710/ЕУ) и релевантних Смјерница Европске комисије о анализи тржишта и утврђивању значајне тржишне снаге (у даљем тексту: Смјернице);
- да у складу са наведеном Препоруком, а што сматрају релевантним за овај поступак, Агенција је била дужна извршити анализе чији су предмет велепродајно тржиште физичког приступа мрежној инфраструктури (укључујући заједнички и потпуни приступ издвојеној локалној петљи) на фиксној локацији и велепродајно тржиште широкопојасног приступа (Тржишта 4 и 5), јер су управо анализе тих тржишта претпоставке за омогућавање свим операторима међусобног приступа корисницима до којих путем својих инфраструктура долази други мрежни оператори;
- да иако је дана 08.12.2014. године Агенција израдила Нацрт анализе, који је упутила на јавне консултације, те након прикупљених коментара на тај документ, објавила нови Нацрт и отворила јавне консултације од дана 08.04.2016. године, до дана сачињавања овог одговора, Агенција није утврдила коначан текст Анализе нити донијела одлуку о регулисању ових тржишта и наметању било каквих обавеза проглашеним доминантним операторима, тј. није извршила обавезе које јој намећу Препорука, Смјернице и Правило 54/2011;
- да поред тога, Агенција није усвојила нити било који други подзаконски акт у оквиру својих надлежности, којим би се уредило питање изградње телекомуникационих инсталација у новоизграђеним објектима уопште, а нарочито техничке стандарде и правила приступа других оператора изграђеној инфраструктури;

- да иако БХ Телеком није пасивно легитимиран у овом поступку, опреза ради изнесе аргументацију у вези са природом пословног односа изградње, који је кључан основ за утврђивање чињенице да нема елемената по основу којих би исти био означен као забрањен у смислу Закона о конкуренцији;
- да инвеститор као градитељ објекта има право да, у складу са одобрењем за грађење, објекат изгради у потпуности самостално или у сарадњи са привредним субјектима које сам одабере, јер је објекат у складу са Законом о стварним правима у његовом власништву све до момента етажирања и преноса власништва над појединим стамбеним јединицама;
- да су законске одредбе о имовинско-правним односима императивне природе, те је пословни однос који је предмет разматрања овог поступка неопходно сагледати у наведеном контексту;
- да тврдња на којој *Telemach* заснива свој Захтјев, а по којој би инвеститор имао обавезу омогућити сваком мрежном оператору да у било којој фази градње објекта инсталише своју опрему или инфраструктуру у објекту, из више разлога нема никакво упориште нити у позитивним прописима, нити у логичком резонувању;
- да инвеститор самостално одлучује да ли ће уопште располагати објектом над којим има неприкосновено право власништва, те какве ће функционалности и квалитет наведени објекат посједовати, а све у складу са инвестиционим планом и инвестиционо-техничким пројектом изградње, као и планираним буџетом за изградњу;
- да подстицање дуплирања инсталација, што би у одређеним случајевима, под претпоставком да сви мрежни оператори искажу интерес за изградњу властите инфраструктуре, било и до 10 индивидуалних инсталација (за претпоставку узети у обзир носиоци дозволе за пружање услуга фиксне телефоније у Кантону Сарајево као основне телекомуникационе услуге), нарушило би, не само економичност и смисао градње модерних вишестамбених зграда (непотребно одузимање ограниченог корисног простора у урбаним срединама), него би потенцијално имало негативан утицај са аспекта заштите околиша, циљева урбанистичког и просторног планирања, као и непотребно проузроковало инвестиционе трошкове, при чему је ирелевантно ко би те трошкове сносио;
- да ако би до сваког стана долазило више инсталација, по природи ствари сваки станар би користио само једну (веома мала вјероватноћа је да би користио више од једног до два оператора истовремено), што значи да би кроз временски ток амортизације инсталисане инфраструктуре, сви остали инфраструктурни приступи инсталисани од оних оператора, који нису избор станара, биле потпуно неискориштене и економски неисплативе;
- да логика и принципи економичне градње новоизграђених објеката, која има за циљ промовисање инвестирања у савремене мреже великих брзина, препозната је и у актуелној европској регулативи из предметне области;
- да је дуплирање градње кућних инсталација, као и телекомуникационих приступних мрежа генерално, потпуно супротно циљевима Директиве 2014/61/ЕУ од 15.05.2014. о мјерама за смањење трошкова постављања електронских комуникација мрежа великих брзина (у даљем тексту; Директива) на коју се и сам Подносилац Захтјева позива, извлачећи поједине одредбе из контекста њеног циља, утврђеног у члану 1. став 1: *„Ова Директива има за циљ олакшати и потакнути увођење електроничких комуникацијских мрежа велике брзине промовишући заједничко кориштење постојеће физичке инфраструктуре и омогућујући ефикасније постављање нове физичке инфраструктуре како би трошак увођења таквих мрежа био што нижи.“*;
- да смисао Директиве састоји се у промовисању дијелења комплетне инфраструктуре која је већ изграђена између појединих пружаоца услуга, и то до те мјере да се на располагање морају ставити и све раније положене водоводне, гасне и друге цијеви и канализација, а све у циљу вишеструког искориштавања и избјегавања сталног прекопавања и инвестирања;
- да се у ставу 13. преамбуле Директиве истиче ефикасност у поновном кориштењу постојеће физичке инфраструктуре за увођење електроничких комуникацијских мрежа, посебно у подручјима гдје не постоје одговарајуће електронске комуникацијске мреже или гдје не би било економски оправдано градити нову физичку инфраструктуру;
- да је евидентно да је Захтјев *Telemacha* неоснован обзиром да у стамбено-пословном комплексу Залик не постоји ограничавање избора оператора телекомуникација, јер станари, као сувласници над заједничким дијеловима зграде, имају једини овлаштење да након етажирања некретнине омогуће приступ било којем оператору, односно постављање мрежне инфраструктуре, уколико конкретни оператор не жели користити постојећу;

- да су у том смислу нетачни наводи из Захтјева, гдје *Telemach*, између осталог, истиче како је: „сагласност инвеститора неопходна ради омогућавања операторима да поставе одговарајућу инфраструктуру у згради, односно пружају ТК услуге каснијим корисницима" итд.;
- да поред наведеног, Телемацх путем компаније Тотал ТВ чије услуге продаје као повезано друштво, будући да су у власништву истог правног субјекта, већ у овом тренутку има могућност пружања услуге дистрибуције ТВ, и то сателитском технологијом тзв. ДТХ (*direct to home*), без потребе уградње било какве инфраструктуре унутар зграде;
- да Подносилац Захтјева наводи у напомени број 1. да је нашао како су одређена регулаторна тијела утврдила незамјењивост ДТХ технологије са ИПТВ и ЦАТВ. На овом примјеру се најбоље показује спремност Подносиоца Захтјева на манипулисање подацима;
- да оваква оцјена регулаторних тијела је несумњиво ослоњена на анализу тржишта у конкретној земљи, а исправно би било да је Подносилац Захтјева анализирао праксу и других регулаторних тијела прије изношења става о незамјењивости технологија;
- да примјера ради, сусједна Република Хрватска, односно Агенција за заштиту тржишног натјечања је у рјешењу број: 580-05-10-74-100 од 31. августа 2010. године утврдила другачије, те је простим претраживањем на Интернету могуће пронаћи бројне примјере и једне и друге тврдње. То упућује на закључак да је у циљу утврђивања ове чињенице неопходно анализирати елементе замјењивости на основу података који су релевантни у односу на БиХ, у складу са правилима конкуренцијског права, а не користити аналогију из других предмета извлачећи их из контекста датог чињеничног стања;
- да учешће широкопојасних корисника који користе кабловску инфраструктуру у БиХ је у константном порасту, што говори о расположивости и доступности кабловске инфраструктуре и додатно иде у прилог конкурентности тржишта у БиХ, односно непостојању никакве баријере за улазак нових оператора на тржишту широкопојасних услуга у БиХ. Тржиште велепродајног приступа инфраструктури (укључујући приступ новоизграђеним зградама) и велепродајног широкопојасног приступа је још увијек нерегулисано тржиште у Босни и Херцеговини;
- да релевантан материјални пропис који се примјењује у сектору изградње мрежа у новим објектима је тренутно Закон о стварним правима и Закон о облигационим односима;
- да у складу с тим, инвеститори сходно принципима аутономије воље и слободе уговарања имају пуно право да одаберу да ли ће сами изградити одређене грађевинске елементе у објекту или ће то чинити у сарадњи са неким другим лицем у виду заједничког улагања. Након етажирања објекта и преноса власништва на стамбеним јединицима, по сили закона, станари постају сувласници заједничких дијелова зграде, чиме добијају овлаштење да простом већином одлуче да ли ће радити надоградњу и увођење додатних елемената односно функционалности у згради, укључујући нове инсталације;
- да транспоновањем ЕУ регулативе у позитивно законодавство Босне у Херцеговине, које је обавезује и извјесно у предстојећем периоду, сви пружаоци ТК услуга ће по недискриминирајућим условима моћи пружати своје услуге путем велепродајног најма инфраструктуре у власништву или под контролом других инфраструктурних оператора, чиме ће бити до краја доведена либерализација малопродајног тржишта. С обзиром да је сама кућна инсталација по Закону о стварним правима заједничко власништво етажних власника, још и прије фактичке примјене прописа *de lege ferenda*, *Telemach* има могућност да властитом инфраструктуром уз сагласност станара дође до објекта и свим заинтересираним субјектима пружи своје услуге;
- да стога је навод Подносиоца Захтјева о томе да је његов накнадни долазак у зграду у незавидном положају због набукне градње и доласка послѣје осталих оператора, такав да настоји прије свега прикрити специфичну природу правног посла код градње инфраструктуре новоизграђених објеката. У свом поднеску Подносилац Захтјева, изузев изношења паушалних и неоснованих тврдњи, није понудио нити један релевантан аргумент којим доказује да су Бабић и БХ Телеком постигли такав вид договора који је имао за циљ спрјечавање његове компаније у пружању услуга станарима у објекту у насељу Залик, јер је тај циљ по природи ствари, а имајући у виду стварноправна начела којима се уређује питање етажног власништва и заједничких дијелова зграда, немогуће постићи;
- да на крају желе упозорити на то да би усвајање Захтјева *Telemacha* у овом поступку било потпуно супротно циљу одговарајуће регулативе Европске Комисије, те би за послѣдицу имало обесхрабрење улагања у висококвалитетну телекомуникацијску мрежу, које су свакако високоризичне и неизвјесне пословне одлуке;

- да је значајно напоменути да се сам Подносилац Захтјева у аналогним пословним односима, као наводни однос Бабић - БХ Телеком, у овом поступку понаша потпуно идентично, а поред тога на тржишту дјелује нелојално, агресивно и супротно принципима здраве конкуренције, те би преседан и одлука у оваквим правним стварима у његову корист могли изазвати низ нових контрапоступака пред Конкуренцијским савјетом против овог субјекта, уколико је то избор и начин на који исти жели да се бори на тржишту телекомуникација у Босни и Херцеговини;
- да сам Подносилац Захтјева у тачки 4.1.5. претпоставља могућност непостојања забрањеног споразума између БХ Телекома и Бабића, односно истиче да „уколико и није уговорен забрањени споразум у форми искључиве куповине и обавезе неконкурисања, свакако да постоји споразум о бојкоту *Telemacha*, као конкурентског оператора“, те да наведени став Подносиоца Захтјева доказује како је и сам Подносилац Захтјева свјестан непостојања забрањеног споразума између БХ Телекома и Бабића, те покушава своју ситуацију правно заштити путем увођења терминологије бојкота, а која је у самом праву конкуренције непозната и законски непримјењива;
- да из свега наведеног у Одговору закључују како је Захтјев *Telemacha* у потпуности неоснован и неутемељен, те да не доказује постојање забрањеног споразума између Бабића и БХ Телекома.

БХ Телеком је затражио дана 16.06.2017.године поднеском за примљеним под бројем: УП-03-26-3-011-17/17 увид у спис, у циљу припреме одговора привредног субјекта БХ Телеком-а, који им је одобрен актом број: УП-03-26-3-011-18/17 од 19.06.2017. године у просторијама Конкуренцијског савјета дана 05.07.2017. године у 12,00 часова, о чему је сачињена службена забиљешка број: : УП-03-26-3-011-22/17.

Такође, привредни субјекат БХ Телеком је затражио дана 28.09.2017.године поднеском за примљеним под бројем: УП-03-26-3-011-38/17 увид у спис, који им је одобрен актом број: УП-03-26-3-011-40/17 од 03.10.2017. године у просторијама Конкуренцијског савјета дана 11.10.2017. године у 12,00 часова, о чему је сачињена службена забиљешка број: УП-03-26-3-011-45/17.

Конкуренцијски савјет је поднеском број: УП-03-26-3-011-23/17 од 06.07.2017.године доставио *Telemach*-у одговоре Бабић-а и БХ Телеком-а, поднеском број: УП-03-26-3-011-24/17 од 06.07.2017. године достављен је БХ Телеком одговор привредном субјекту Бабић, док је поднеском број: УП-03-26-3-011-25/17 од 06.07.2017.године привредном субјекту Бабићу достављен одговор привредног субјекта БХ Телеком-а.

Такође, Конкуренцијски савјет је послао Обавјештење привредном субјекту *Telemach* поднеском број: УП-03-26-3-011-26/17 од 26.07.2017. године у вези података који су означили пословном тајном те као такве нису достављени супротним странама, да се у том случају супротне стране о томе нису изјасниле у свом одговору што значи да се у случају усмене расправе (која је обавезна у предметима странака са противним интересима) о томе неће расправљати и ти дјелови неће бити релевантни за доношење одлуке у складу са чланом 10. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16).

Привредни субјекат *Telemach* поднеском за примљеним под бројем: УП-03-26-3-011-28/17 од 21.08.2017.године доставио је читавање на одговоре Бабића и БХ Телекома у којем између осталог наводи:

- да с обзиром на кореспонденцију између привредних субјеката Бабић и БХ Телеком, Бабић је морао бити свјестан постојања наведеног споразума, односно разлога сопственог одбијања сарадње са *Telemach*-ом у погледу предметног објекта, те јасно је да постоји пословна сарадња као и оквирни договор, те да су наводи Бабића неистинити;
- да скида ознаку пословне тајне са означених података, како би се исти доставили на читавање супротним странама;
- да је на састанку одржаном између (..)** испред *Telemacha* и (..)** испред Бабића, дана 3. јула 2017. године, (..)** предложио да *Telemach* за приступ згради са властитом инфраструктуром плати (..)** КМ, како је, према његовим наводима, платио БХ Телеком;

- да је јасно да постоји споразум између БХ Телекома и Бабића, односно да је БХ Телеком платио горе поменутом за привилеговано постављање кабловско- дистрибутивне инфраструктуре у предметном објекту у изградњи;
- да посебно треба обратити пажњу на наводе Бабића да је незаинтересован да ли ће *Telemach* пружати услуге корисницима или неће, односно да сматра да нема разлога да *Telemach* не пружа своје услуге и у новоизграђеном комплексу, који су директно контрадикторни цитираној претходној комуникацији између наведених страна по овом питању, односно радњама БХ Телеком-а ради онемогућавања конкурентског приступа предметној инфраструктури.
- да ради бољег разумјевања проблематике, неопходно је појашњење физичке структуре предметне зграде и начин постављања каблова БХ Телеком-а., наиме, инсталације БХ Телеком-а у објекту „Залик“ су интегрисане у зидовима станова, односно електрокомуникациони каблови које је поставио БХ Телеком се инсталишу у зидове при изградњи и налазе се у њима при примопредаји стана власницима (на основу споразума између БХ Телеком-а и Бабића);
- да конкурентски оператори, попут *Telemach*-а, могу једино (уз сагласност инвеститора или заједнице станара) да поставе вертикални вод кроз зграду, а уколико корисници желе приступ услузи (прикључак на вертикални вод), морају постављати посебне ПВЦ каналиће у хаусторима и становима, гдје би били смјештени каблови *Telemach*-а до прикључка у стану;
- да алтернативно, власници станова би могли да располажу кабловима које је БХ Телеком поставио у зидове, да се искључе са мреже БХ Телекома и прикључе на вертикални вод конкурентског оператора (наравно, под условом да инвеститор или заједница станара дозволе постављање конкурентског вертикалног вода);
- да БХ Телеком активно онемогућава станаре да користе своје право власништва над кабловском инфраструктуром интегрираном у зидове станова чији су власници.
- да с једне стране, значајну баријеру пружању телекомуникационих услуга станарима у новоизграђеним објектима представљају додатни грађевински радови (бушење и монтирање) које би власници стана морали да дозволе у новоусељеном стану ради прикључка на мрежу алтернативних оператора (при чему већ постоји кабловска инфраструктура у зидовима стана), те сагласност инвеститора, односно других власника станова ради додатних интервенција. Додатно, пракса инвеститора да наплаћују накнаде за постављање инфраструктуре и приступ становима у објектима у изградњи би значајно повећала трошкове кабловских оператора, односно неоправдано омогућила стицање додатних прихода инвеститорима на начин који проузрокује негативне ефекте на конкуренцију на телекомуникационом тржишту. С друге стране, с обзиром на досадашњу праксу (избјегавања) интерконеције са алтернативним операторима у изостанку прописане понуде од стране секторског регулатора, односно на досадашњу праксу одбијања захтјева власника станова да се „скину“ са његове мреже, којом БХ Телеком нарушава право својине власника станова, јасно је да БХ Телеком онемогућава да се прикључни каблови које је поставио у зидове повежу са конкурентском вертикалом у објекту (без обзира на питање власништва, односно управљања таквом инфраструктуром);
- да је тачно да инвеститор има право да у складу са одобрењем за грађење објекта објекат изгради самостално или у сарадњи са привредним субјектима које сам одабере, јер је објекат у његовом власништву до момента етажирања и преноса власништва над појединачним стамбеним јединицама;
- да је тачно да инвеститор који гради зграду за властите потребе нема обавезу омогућавања приступа различитим кабловским операторима (јер станови у таквој згради нису на тржишту, односно инвеститор самостално доноси одлуке о куповини релевантних телекомуникационих услуга и не утиче на одлучивање трећих лица). Међутим, неспорно је да инвеститор зграде намијењене продаји може значајно утицати на пружање услуга власницима станова путем споразума са пружаоцима услуга који се реализују током изградње, те да је у конкретном случају, Бабић омогућио привилеговано пружање услуга једном оператору (БХ Телеком-у);
- да је истина да власници стана формално могу затражити прикључак било којег пружаоца телекомуникационих услуга. Међутим, *defacto* је нетачно да власници станова могу под истим условима омогућити приступ било којем оператору и да не постоје последице по конкуренцију, јер су споразумом у конкретном случају Бабић и БХ Телеком омогућили привилегован положај за БХ Телеком у односу на конкурентске операторе/пружаоце услуга.
- да је разлог зашто је БХ Телеком закључио споразум са Бабићем (и платио претходно наведени износ), односно повреда конкуренције у конкретном случају јесте фактичко интегрисање каблова у зидове станова који ће се пренијети на власнике станова, те договор инвеститора

(Бабића) и само једног оператора ради постављања каблова којима управља тај оператор (БХ Телеком) у зидове у фази изградње, како би тај оператор стекао привилегован положај у односу на своје конкуренте прије усељења станова, уз праксу онемогућавања постављања алтернативне кабловске инфраструктуре, односно онемогућава прикључак станара на алтернативну инфраструктуру;

- да за прикључак на услугу БХ Телеком-а, кориснику не би били потребни никакви додатни радови (с обзиром на постојеће каблове у зиду), док би за постављање инфраструктуре алтернативног оператора:

- конкурентски оператор морао да се посебно договори са Бабићем или заједницом станара (у зависности од момента одвијања договора) о постављању вертикалног вода, што подразумева компликовани процес добијања сагласности за радове, ради интересовања само одређених станара ; и

- власник стана морао да прихвати додатне и естетски неадекватне радове на новоусељеном објекту, а алтернативни оператор да направи значајне додатне инвестиције у изградњу прикључка, које су другачије (веће) од оних које је БХ Телеком морао да сноси. При том, нарочито треба имати у виду чињеницу да се уговори о пружању телекомуникационих услуга станарима уобичајено закључују на двије године, чиме се и правно значајно ограничава приступ конкурентских оператора корисницима на одређени период по усељењу.

- да и када би се прихватило да постоји могућност да конкурентски оператори секундарну кабловску инфраструктуру закупљују од БХ Телеком-а, конкурентски оператори би морали да сnose додатне трошкове таквог закупа, само на основу споразума БХ Телеком-а и Бабића, који није доступан другим операторима, а супротно праву власништва и намјерама самих власника станова. Дакле, ефекти рестриктивног споразума, у смислу увођења баријера за приступ корисницима, очигледни су у конкретном случају;

- да привредни субјекат Бабић (и други инвеститори који евентуално примјењују исти модел забрањених споразума са једним оператором) и одређени телекомуникациони оператори, изградњом интегрисане кабловске дистрибутивне мреже у зидовима објекта и накнадним управљањем таквом мрежом, односно ускраћивањем приступа алтернативним операторима, имају на располагању директан механизам да спријече, наруше или ограниче тржишну конкуренцију у пружању телекомуникационих услуга, на тај начин што привилеговањем једног оператора постављају значајну фактичку баријеру уласку његовим конкурентима. Чињеница да Бабић гради станове за даљу продају не значи да није у могућности да утиче на конкуренцију на неповезаном тржишту, што је евидентно и из чињенице да је остварио додатне приходе из таквих активности. Споразумом између Бабића и БХ Телеком-а се наведеном омогућио привилеговани приступ корисницима у фази изградње, односно ограничила конкуренција на релевантним тржиштима електронских комуникација;

- да у том смислу, уколико би власници станова заиста могли да располажу постављеном секундарном кабловском инфраструктуром у становима, те уколико би могли да се определијеле на чију ће се вертикалну инфраструктуру прикључити (и уколико би постављање вертикалне инфраструктуре било слободно свим операторима, нарочито у фази изградње, док нису потребне додатне сагласности), не би било проблема из угла прописа о конкуренцији. Оператори би могли поставити своју инфраструктуру у вертикали зграде и станари би могли да промијене прикључак на оператора, у зависности од понуђених тржишних услова. Међутим, БХ Телеком није закључио споразум са Бабићем, нити поставио своју инфраструктуру у изградњи да би корисницима омогућио избор оператора, већ да би имао привилегован приступ становима;

- да супротно наводима БХ Телекома, Подносилац има доказе да је наведени привредни субјекат у пракси директно онемогућавао заинтересоване кориснике да преузму управљање над секундарном кабловском инфраструктуром интегрисаном у зидове њихових станова, односно да слободно располажу својом имовином и евентуално се определијеле за услуге конкурентског оператора;

- да је једна од корисница у насељу „Нова Отока“ (о ситуацији у овом насељу је Савјет упознат у претходном поступку) се обратила БХ Телекому за захтјевом за одспајање са кабловске мреже оператора, те је БХ Телеком изричито одбио да омогући власници стана вршење права својине, односно онемогућио јој је прикључење на услугу других оператора;

- да супротно наводима из Изјашњења, јасно је да БХ Телеком у пракси активно онемогућава кориснике да управљају сопственом имовином, да настоји да очува привилеговани положај који је

стекао на основу забрањених рестриктивних споразума, те да онемогући, односно значајно отежа, конкуренцију у приступу станарима релевантних објеката;

- да је нарочито упитан правни основ управљања БХ Телеком-а над интегрисаним кабловима, с обзиром на чињеницу да станови примопредајом постају својина власника стана, заједно са свим припацама;

- да колико је познато *Telemach*-у, власници станова закључују уговор о купопродаји са Бабићем и, прије закључивања посебног споразума о пружању телекомуникационих услуга са БХ Телеком-ом, ни на који начин не ограничавају своје право власништва над становима (нити прихватају да БХ Телеком буде власник каблова у зидовима који им припадају). Дакле, власници станова су власници и секундарне кабловске инфраструктуре у оквиру купљеног стана, односно прикључка. Сходно томе, нејасно је по ком основу уопште БХ Телеком одлучује да управља интегрисаном инфраструктуром или онемогућава станарима да изаберу оператора (или се „скину“ са његове мреже, која је постављена у зидове стана у власништву корисника), односно неопходно је да Савјет јасно заузме став да интегрисана инфраструктура у становима представља својину власника стана, у складу са Законом о облигационим односима и Законом о стварним правима (на које се сам БХ Телеком позива);

- да у том смислу, Подносилац није ни у могућности да закључи било какав споразум са БХ Телеком-ом о изнајмљивању постојеће секундарне инфраструктуре - с обзиром да БХ Телеком није власник такве инфраструктуре, већ појединачни власници станова. БХ Телеком, као ентитет који фактички управља инфраструктуром, може једино технички омогућити власницима станова да својом својином располажу у складу са својим прохтјевима, али не може их условљавати да каблове у зидовима властитих станова искључиво користе за приступ његовим услугама. Бабић, као инвеститор, може омогућити телекомуникационим операторима да приступе објекту и поставе у конкретној згради кабловску инфраструктуру у оквиру вертикале, без неоправданог привилеговања одређених оператора;

- да у погледу односа са Бабићем, чак и уколико би Подносилац данас пристао на то да инвеститор може произвољно постављати цијену за постављање телекомуникационе инфраструктуре у објекте у изградњи и приступ будућим станарима (што представља системску баријеру уласку на тржиште коју би такви инвеститори постављали пред пружаоце услуга, а која није оправдана конкретним активностима инвеститора и којом би инвеститори ограничавали конкуренцију на тржиштима на којима сами нису активни), поново је БХ Телеком у конкретној ситуацији ненадокнадиво привилегован, с обзиром на претходно наведене чињенице;

- да разматрања БХ Телеком-а о нерегулираности тржишта приступа инфраструктури нису релевантна за предметни поступак. Није спорно да приступ инфраструктури новоизграђених објеката није *ex ante* регулиран (у овом тренутку) у Босни и Херцеговини. То не значи да БХ Телеком може користити недостатке законског оквира из области електронских комуникација за ограничавање конкуренције на тржишту, што је утврђено у већем броју поступака пред Савјетом;

- да у том смислу, недостатак *ex ante* регулативе за предметно питање не значи да Савјет не треба да поступа; управо напротив, Савјет и мора да одлучи у предметном поступку у оквиру својих *ex post* надлежности исправљања тржишних аномалија, те таквим поступањем ни на који начин не би прејудиицирало утврђивање будућег законског оквира из области електронских комуникација. Наведено је нарочито случај јер се БХ Телеком позива на анализе РАК-а припремљене 2014. године, а које никад нису усвојене;

- да дјелује да према БХ Телеком-у, „ефикасност“ у тржишном надзору надлежних органа значи да уколико секторски регулатори споро усвајају одговарајући законски оквир, треба унедоглед омогућити санкционисање незаконитог поступања из угла прописа о конкуренцији;

- да нису међутим до краја тачни наводи БХ Телеком-а да је ова област посебно неуређена. Нова Политика сектора телекомуникација предметно питање уређује на сасвим супротан начин од оног који промовише БХ Телеком и изричито предвиђа да инвеститори нових објеката морају осигурати приступ свим заинтересованим операторима;

- да у погледу навода БХ Телеком-а о замјенљивости ДТХ технологије са кабловском инфраструктуром и цитирања праксе одређених регулаторних тијела, Подносилац ће цитирати претходну праксу самог Савјета у предметима оцјена концентрација, гдје је Савјет анализирао релевантно тржиште и јасно утврдило да ДТХ и кабловска телевизија нису замјенљиве. С обзиром да БХ Телеком инсистира да је референтна оцјена регулаторних тијела ослоњена на анализу тржишта у конкретној земљи, а да је Савјет у неколико предмета већ учинило такву анализу за тржиште Босне и Херцеговине, Подносилац сматра да су даља разматрања замјенљивости ДТХ

понуде са кабловском инфраструктуром сувишна. Чињеница да Подносилац пружа и ДТХ услугу корисницима је ирелевантна за предметни случај и тржиште приступа кабловској инфраструктури. ДТХ понуда Подносиоца није замјенљива са релевантним услугама БХ Телеком-а и не утиче на процјену ефеката спорног споразума.

- да је парадоксално да се БХ Телеком у овим околностима позива на допис РАК-а о слободи приступа новоизграђеним стамбено-пословним објектима ради пружања телекомуникационих услуга;

- да у поднеску који сам БХ Телеком цитира, РАК је управо заузео став да се предметно поступање Противних страна у овом предмету може сматрати нарушавањем конкуренције. Сам РАК наводи да услед непостојања посебних правила у секторској регулативи, није у могућности да води поступак по предметном питању, те упућује операторе на покретање одговарајућих поступака пред Савјетом. То је у конкретном случају и учињено, ради заштите права оператора и формирања јасне и равноправне праксе за све учеснике на тржишту по предметном питању. У том смислу, у потпуности је нејасно зашто БХ Телеком сматра да му достављени допис иде у прилог, с обзиром на јасан став секторског регулатора и чињеницу да Подносилац управо поступа по путама секторског регулатора у конкретном случају.

- да је чињеница да је предметно питање препознато као посебно осјетљиво у области електронских комуникација је јасна и из нове Политике сектора електронских комуникација Босне и Херцеговине (објављена 23. јуна 2017. године), која у тачки 1.1 г) (Регулисање и изградња ЕК инфраструктуре) изричито предвиђа да ће законодавац у оквиру својих надлежности осигурати да објекти који ће се убудуће градити омогућавају улазак више оператора у исти стамбени или пословни објекат, што може подразумевати одређивање броја улаза кабловске канализације, разводних ормарића и обавезе градње унутрашње кабловске канализације (каналита) у самом објекту;

- да наведена Политика представља недавно усвојени генерални документ који поставља стратешке правце развоја, а који тек треба да буду преточени у конкретне прописе. До усвајања и примјене наведених прописа, а у складу и са наводима самог РАК-а, на Савјету је да праксом у појединачним случајевима омогући остваривање слободне тржишне конкуренције, односно онемогући затварање тржишта споразумима појединих оператора и инвеститора;

- да у том погледу, јасно је да тврдње БХ Телеком-а о наводној неефикасности „дуплирања инсталација“ нису оправдане, нити у складу са регулаторним оквирима и трендовима у предметној области. Ради постојања конкуренције у пружању услуга корисницима (односно, инфраструктурног приступа), није неопходно да сваки оператор са мрежном дозволом постави своју инфраструктуру, то не би било економски исплативо, нити реално (што значи да оператори то не би ни радили, као што је добро познато БХ Телеком-у). Било би довољно да инвеститор, на основу транспарентних, јасних и оправданих критеријума благовремено унапријед, на основу инфраструктурних могућности зграде, омогући операторима да се квалификују за постављање своје мреже, уколико су заинтересовани. Међутим, БХ Телеком сматра да је „економичније“ да се на основу „дугогодишње успјешне пословне сарадње и оквирног договора“ привилегован приступ омогући само једном оператору. Просто речено, БХ Телеком се не брине око сувишних и економски неисплативих инвестиционих трошкова на тржишту уопште или у односу на конкурентске операторе, већ покушава да очува свој привилеговани положај;

- да је БХ Телеком у поднеску Савјету од 21. јуна 2017. године доставио бројке о корисницима у насељу Залик који се разликују од података које је доставио Подносилац.

- да Подносилац претпоставља да је БХ Телеком при обрачуну користио ужу географску територију (насеља Залик). Насеље Залик се у ширем смислу протеже и изнад магистралног пута (горњи дио Залика), а могуће је да БХ Телеком није обухватио кориснике који се налазе испод магистрале (до железничке станице). Међутим, *Telemach* сматра да различит обухват географског тржишта не утиче значајније на процјену тржишне снаге учесника на сваком од релевантних тржишта, нити ефеката предметне повреде конкуренције (нарочито имајући њен значај за општу тржишну праксу постављања кабловске инфраструктуре у новоизграђеним објектима);

- да с обзиром на инсистирање БХ Телеком-а на заједничком кориштењу постојеће физичке инфраструктуре и неисплативости постављања паралелних инфраструктура (супротно Политици сектора електронских комуникација), а имајући у виду правну несигурност у погледу својине над инфраструктуром интегрисаном у зидове станова прије примопредаје власнику и овлаштења оператора након примопредаје, Подносилац предлаже да Савјет у коначној одлуци наложи Противним странама да у стамбено-пословном објекту „Залик“:

- БХ Телеком омогући власницима станова, без било каквих ограничења, да искористе постављену секундарну кабловску инфраструктуру у становима, до вертикалног вода, односно да се одспоје са његовог прикључка и прикључе на инфраструктуру конкурентских оператора, уколико то желе;
- Бабић омогући заинтересованим операторима да приступе стамбено-пословном објекту „Залик“, односно да без накнаде поставе своју кабловску инфраструктуру у оквиру наведеног стамбено-пословног објекта, укључујући у вертикалном воду.
 - да подсећања ради, Подносилац је у Захтјеву тражио да Савјет утврди да су Противне стране закључиле забрањени споразум, да им наложи да своје понашање на тржишту ускладе са одредбама Закона о конкуренцији, те да омогуће прикључак стамбено-пословног објекта „Залик“ на телекомуникациону мрежу свих заинтересованих оператора под фер и транспарентним условима;
 - да имајући у виду конкретну инфраструктуру зграде, односно немогућност да се постави алтернативни прикључак становима без додатних радова, чињеницу да телекомуникациони каблови представљају својину власника станова, односно да је инвеститор тренутно једини овлаштен да омогући конкурентским операторима да приступе згради, предложене мјере представљају једини начин да се на релевантном тржишту успостави ефикасна конкуренција између телекомуникационих оператора, односно пониште негативни ефекти предметног рестриктивног споразума по конкуренцију.

Привредни субјекат *Telemach* је поднеском запримљеним под бројем: УП-03-26-3-011-29/17 од 23.08.2017. године доставио додатне доказе из којих се види да је пословни субјект БХ Телеком у сличној ситуацији, у насељу „Нова Отока“ једној корисници забранио одспајање са кабловске мреже БХ Телекома и прикључење на другог оператора (*Молба кориснице БХ Телекома за одспајање од 07.08.2017. године и е-маил одговор БХ Телекома заинтересованој корисници у насељу „Новци Отока“ од 14. августа 2017. године.*)

Дописом привредног субјекта *Telemach* број: УП-03-26-3-011-28/17 од 21.08.2017. године којим је скинута ознака пословне тајне са одређених података, достављени су привредним субјектима БХ Телеком актом број: УП-03-26-3-011-40/17 од 03.10.2017. године и Бабићу актом број: УП-03-26-3-011-41/17 од 03.10.2017. године.

6. Усмена расправа и даљи ток поступка

Будући да се ради о поступку са странкама са супротним интересима, Конкуренцијски савјет је заказао усмену расправу, у складу са чланом 39. Закона, дана 04.10.2017. године (позиви достављени Подносиоцу захтјева актом број: УП-03-26-3-011-32/17, БХ Телеком-у актом број: УП-03-26-3-011-31/17, и Бабићу актом број: УП-03-26-3-011-33/17 од 18.09.2017. године)

Усмена расправа заказана за дан 04.10.2017. године на писмени образложени захтјев привредног субјекта Бабић је одгођена, у складу са чланом 39. став (4) Закона (поднесак број: УП-03-26-3-011-34/17 запримљеним дана 22.09.2017 године), те је Конкуренцијски савјет заказао нову усмену расправу за дан 01.11.2017. године (позиви достављени Подносиоцу захтјева актом број: УП-03-26-3-011-36/17, БХ Телеком-у актом број: УП-03-26-3-011-37/17, и Бабићу актом број: УП-03-26-3-011-35/17 од 26.09.2017. године), која је одгођена на образложени захтјев *Telemach*-а број: УП-03-26-3-011-39/17 од 02.10.2017. године

Конкуренцијски савјет заказао је нову усмену расправу за дан 06.11.2017. године и обавјестио странке у поступку актима број: УП-03-26-3-011-42/17, УП-03-26-3-011-43/17 и УП-03-26-3-011-44/17 дана 10.10.2017. године.

На усменој расправи одржаној у просторијама Конкуренцијског савјета (Записник број: УП-03-26-3-011-46/17 од 06.11. 2017. године), испред Подносиоца захтјева присуствовао је пуномоћник Нихад Сијерчић, адвокат, испред привредног субјекта Бабић пуномоћник др. сц. Алмир Гагула, адвокат и испред БХ Телекома пуномоћници Вахида Хоџић, Берина Авдић и Нихад Одобашић.

Подносилац захтјева, и Противне стране у поступку су остали при досадашњим исказима, као и дали додатна појашњења.

Подносилац захтјева је у току усмене расправе предложио вјештачење на околности давања финансијских и других облика накнаде од стране привредног субјекта БХ Телекома за постављање инфраструктуре у објектима Бабић, те је на усменој расправи у сагласности са свим странкама у поступку одобрено да се изврши финансијско вјештачење на околности упоређивања финансијске или друге накнаде за постављање инфраструктуре БХ Телекома и *Telemacha* у објекте привредног субјекта Бабић, те да странке доставе одговоре на питања која су им постављена у току усмене расправе, као и да се закаже нова усмена расправа након што се обави вјештачење.

Странке су доставиле тражене одговоре у остављеном року и то: Подносилац захтјева дописом број: УП-03-26-3-011-47/17 од 09.11.2017. године, привредни субјекат Бабић дописом број: УП-03-26-3-011-50/17 од 10.11.2017. године и привредни субјекат БХ Телеком дописом број: УП-03-26-3-011-48/17 од 09.11.2017. године.

Конкурентијски савјет је дана 30.11.2017. године донио Закључак о вјештачењу број: УП-03-26-3-011-52/17 којим се одређује Недељка Билић, стални судски вјештак економске струке да изврши вјештачење на горе утврђене околности, те да достави налаз и мишљење.

У достављеном налазу и мишљењу сталног судског вјештака за примљеним дана 15.01.2018. године под бројем: УП-03-26-3-011-64/17 утврђено је да привредни субјекат Бабић у посматраном периоду 01.01.2016. године до 30.11.2017. године није имао било каквих трансакција са друштвима БХ Телеком и *Telemach* које су у вези постављања инфраструктуре у објектима друштва Бабић.

Дана 30.01.2018. године Подносилац захтјева је поднеском за примљеним под бројем: : УП-03-26-3-011-68/17 доставио очитовање на налаз/мишљење судског вјештака.

Нова усмена расправа заказана је за дан 06.02.2018. године у складу са чланом 149. став 2. Закона о управном поступку, као наставак усмене расправе одржане дана 06.11.2017. године (позиви достављени Подносиоцу захтјева актом број: УП-03-26-3-011-65/17, БХ Телеком-у актом број: УП-03-26-3-011-66/17, и Бабићу актом број: УП-03-26-3-011-67/17 од 18.01.2018. године.

На усменој расправи одржаној у просторијама Конкурентијског савјета дана 06.02.2018. године (Записник број: УП-03-26-3-011-69/17 од 06.02.2018. године), испред Подносиоца захтјева присуствовао је пуномоћник Нихад Сијерчић, адвокат, испред привредног субјекта Бабић пуномоћник др. сц. Алмир Гагула, адвокат и испред БХ Телекома пуномоћници Вахида Хоџић, Берина Авдић и Нихад Одобашић, на којој је саслушан и свједок привредног субјекта *Telemach*, те су се странке додатно изјасниле на чињенице и околности о којима се до сада нису изјасниле, те дале завршну ријеч у вези предметног поступка.

7. Закључак о продужењу рока за доношење коначног рјешења

Након проведене усмене расправе, Конкурентијски савјет је имајући у виду да се ради о осјетљивом тржишту, те да је за утврђивање чињеничног стања и оцјену доказа било потребно извршити додатне анализе, Закључком број: УП-03-26-3-011-51/17 од дана 30.11.2017. године, продужио рок за доношење коначног рјешења за додатна 3 (три) мјесеца, у смислу члана 41. став (2) Закона.

8. Прикупљање података од трећих лица

У току поступка ради утврђивања свих релевантних чињеница, у смислу члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона, Конкурентијски савјет је прикупио податке и документацију и од других тијела /институција које нису странке у поступку.

Како би разјаснило одређене чињенице и доказе изнесене у поступку, а имајући у виду и чињеницу како је Регулаторна агенција за комуникације БиХ (РАК), надлежна за *ex-ante* регулацију на релевантном тржишту, Конкурентијски савјет упутио јој је Захтјев за информацијама број: УП-03-26-3-011-27/17 дана 26.07.2017. године.

РАК је доставио тражене податке и информације, поднеском број: УП-03-26-3-011-30/17 дана 12.09.2017. године. У истом поднеску, наведено је између осталог да Законом о комуникацијама („Службени гласник БиХ”, бр. 31/03, 75/06, 32/10 и 98/12) није посебно уређено питање права и обавеза инвеститора стамбено-пословних објеката у погледу обезбјеђења приступа за операторе телекомуникација. Такође, ни другим прописима у Босни и Херцеговини није детаљније прописано који се мрежни капацитети и кабловска канализација морају обезбиједити до стамбеног објекта и унутар њега, те на који начин се уређују односи инвеститора зграде и оператора јавних телекомуникационих услуга.

Такође, по питању услова изградње телекомуникационих мрежа у зградама, Законом о комуникацијама прописани су основни регулаторни принципи, који између осталог укључују: обезбјеђења приступа јавним телекомуникацијским услугама за све кориснике, на транспарентном, објективном и недискриминаторском основу, које оператор телекомуникација може осигурати уз разумну добит, заштиту интереса свих корисника телекомуникационих услуга, у смислу доступности тих услуга, као и промоцију правичне конкуренције у циљу остварења максималне добити за кориснике у смислу избора, цијене и квалитета услуга.

Стога, према мишљењу РАК-а, инвеститор не би требао вршити одабир једног оператора који ће изградити инфраструктуру и пружати услугу корисницима. Одабир оператора ограничава избор корисника, те може узроковати спорове поводом нарушавања права конкуренције и протесте других оператора, а инвеститор, као доносилац одлуке о одабиру, преузео би на себе све посљедице неисправне одлуке.

Надаље сматрају да је адекватан начин рјешавања поменутог питања тај да се телекомуникацијска мрежа са припадајућом инфраструктуром и опремом унутар зграде или групе зграда, планира, пројектује, инсталира и користити тако да омогућава свим операторима приступ зградама уз равноправне и недискриминирајуће услове и да се свим крајњим корисницима телекомуникационих услуга у зградама омогућава слободан избор оператора. Другим ријечима, потребно је омогућити да сваки оператор који добије дозволу за изградњу мреже на датом подручју може слободно приступити сваком објекту, односно крајњем кориснику према његовом одабиру.

Ови услови у складу су са Директивом 2014/61/ЕУ о мјерама за смањење трошкова постављања електронских комуникацијских мрежа великих брзина, која се примјењује у земљама чланицама ЕУ и која би у будућности требала бити адекватно транспонована у законски оквир Босне и Херцеговине

9. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

Након сагледавања релевантних чињеница и доказа утврђених током поступка, чињеница изнијетих на усменој расправи, података и документације релевантних институција, савјесном и детаљном оцјеном сваког доказа посебно и свих доказа заједно, цијенећи правна схватања и примједбе из Пресуде Суда БиХ, Конкурентијски савјет је утврдио следеће:

- да су привредни субјекти *Telemach* и БХ Телеком телекомуникационе компаније која пружају телекомуникационе услуге и то дистрибуција аудио-визуелних садржаја, приступ интернету и фиксна телефонија док је привредни субјекат Бабић - компанија активна у областима високоградње, услуга и трговине;

- да привредни субјекат Бабић не представља конкурента привредним субјектима *Telemach* и БХ Телеком, обзиром да не дјелују на истом тржишту, односно да су *Telemach* и БХ Телеком конкуренти;
- да сви аспекти везани за питање изградње инфраструктуре за пружање телекомуникационих услуга у новим објектима тренутно су регулисани Законом о стварним правима и Законом о облигационим односима;
- да инвеститор као градитељ објекта има право да, у складу са одобрењем за грађење, објекат изгради у потпуности самостално или у сарадњи са привредним субјектима које сам одабере, јер је објекат у складу са Законом о стварним правима у његовом власништву све до момента етажирања и преноса власништва над појединим стамбеним јединицама;
- да према члану 81. став 6) Закона о стварном праву етажни власници имају право да користе заједничке дијелове некретнине. У смислу овог закона заједнички дијелови некретнине су темељи, главни зидови, таван, степенице, ходници, лифтови, електрична, канализациона, водоводна и телефонска мрежа и сл;
- да Закон о стварним правима предвиђа да инсталација кабловских и антенских система, од разводника на улазу у зграду до разводника на улазу у стан, представља заједнички дио зграде, о којима се стара постављени управитељ;
- да је инфраструктура у изграђеним објектима као и остали дијелови објекта инвеститора Бабић у њиховом власништву до тренутка етажирања објекта и продаје станова;
- да власници станова након етажирања имају слободу избора оператора за пружање телекомуникационих услуга, с којима закључују уговоре о кориштењу истих (најчешће на 24 мјесеца);
- да су у новоизграђеном објекту у насељу Залик једине инсталације које су урађене јесу инсталације оптичког кабла односно да постојећом инфраструктуром са положеним оптичким каблом могуће је пружити услуге и *Telemacha* и БХ Телекома и других оператора;
- да БХ Телеком не може бити власник оптичке инфраструктуре, већ су власници након етажирања објекта етажни власници;
- да у претходно изграђеним објектима инвеститора Бабић (у Јабланици, Коњицу, Сарајево и Мостар) своје услуге пружају и *Telemach* и БХ Телеком;
- да у претходно изграђеним објектима инвеститора Бабић (у Јабланици, Коњицу и Мостару) инсталисана је инфраструктура за пружање телекомуникационих услуга привредног субјекта Телемацх;
- да је привредни субјекат *Telemach* у претходно изграђеним објектима инвеститора Бабић испоручивао одређене количине репроматеријала и опреме која је уграђивана у објекат без накнаде;
- према подацима *Telemach*-а и БХ Телекома број претплатника у насељу Залик – Мостар за услугу фиксне телефоније је *Telemach* има 562 претплатника, БХ Телеком има 333 претплатника, за услугу дистрибуције аудио-визуелног медијског садржаја **Telemach** има 1575 претплатника, БХ Телеком 263 претплатника, док за услугу пружања Интернета *Telemach* има 1100 претплатника, док БХ Телеком има 65 претплатника, односно да оба привредна субјекта пружају своје услуге на подручју насеља Залик, Мостар;

- да је привредни субјекат *Telemach* дана 16.03.2017. године упутио Захтјев привредном субјекту Бабић у којем нуди своје услуге будућим станарима, те тражи од привредног субјекта Бабић да му омогући да постави своју кабловску инфраструктуру;
- да је привредни субјекат Бабић дана 20.03.2017. године упутио Одговор привредном субјекту *Telemach* у којем га обавјештава да није заинтересован за сарадњу јер имају дугогодишњу сарадњу са БХ Телецом-ом, али да привредни субјекат *Telemach* има могућност да своје услуге понуди станарима када станови пређу у њихово власништво;
- да привредни субјекти *Telemach* и БХ Телеком у случајевима успостављања сарадње са инвеститорима закључују Уговоре о пословно-техничкој сарадњи о уградњи њихове мрежне инфраструктуре у стамбени објекат;
- да нити један од привредних субјеката *Telemach* и БХ Телеком не изнајмљују своје мрежне инфраструктуре другим операторима;
- да је на основу налаза и мишљења сталног судског вјештака економске струке утврђено да привредни субјекат Бабић у посматраном периоду 01.01.2016. године до 30.11.2017. године није имао било каквих трансакција са друштвима БХ Телеком и *Telemach* које су у вези постављања инфраструктуре у објектима друштва Бабић;
- да инфраструктуру коју гради БХТ користе и они сами, а имају и интерконекцијске понуде које су референтне и ту инфраструктуру дају у закуп алтернативним операторима, дају услуге приступа локалној издвојеној петљи и услугу закупа водава. То се ради путем јавно објављених више понуда;
- да је Регулаторна агенција за комуникације између осталог, дужна вршити редовне анализе тржишта у складу са Правилу 54/2011 о анализи тржишта електронских комуникација („Службени гласник БиХ", број 85/11) чији је основни циљ утврдити постоји ли на одређеном тржишту ефективна конкуренција или на том тржишту постоји један или више оператора који имају значајну или заједничку значајну тржишну снагу;
- да РАК својим актима, у Правилу 54/2011, наводи како Агенција: „утврђује релевантна тржишта која су подложна претходној (*ex ante*) регулацији, проводи анализу тржишта, које се састоји од: одређивања релевантног тржишта, оцјене ефективности конкуренције на том тржишту и... утврђује постојање оператора са значајном тржишном снагом, те одређује регулаторне обавезе операторима са значајном тржишном снагом ако не постоји ефективна конкуренција на анализираном релевантном тржишту...“;
- да између осталог, инфраструктуру коју гради БХ Телеком користе и они сами, а имају и интерконекцијске понуде које су референтне и ту инфраструктуру могу давати у закуп;
- да се те референтне понуде могу давати само алтернативним операторима какав је *Telemach* нпр. БХ Телеком има важећу понуду о издвојеној локалној петљи, која је јавна и недискриминаторна за све и доступна је алтернативним операторима, из разлога што је регулатор за три доминантна оператора наметнуо јавно објављивање референтних понуда;
- да на основу тих понуда сваки нови оператор се преко БХ Телекома и њихове инфраструктуре може повезати са крајњим корисником;
- да је приступ мрежи и повезаној опреми у области телекомуникација регулисан Директивом о приступу 2002/19/ЕЗ на основу које је експлицитно уређен начин, субјекти и обавезе приступа у циљу заштите тржишне конкуренције (члан 12. Директиве);
- да према наводима РАК-а (поднесак број: УП-03-26-3-011-30/17 дана 12.09.2017. године) наводи се да Законом о комуникацијама није посебно уређено питање права и обавеза инвеститора стамбено-пословних објеката у погледу обезбјеђења приступа за операторе телекомуникација. Такође, ни другим прописима у Босни и Херцеговини није детаљније прописано који се мрежни

капацитети и кабловска канализација морају обезбиједити до стамбеног објекта и унутар њега, те на који начин се уређују односи инвеститора зграде и оператора јавних телекомуникационих услуга;

- да је током 2017. године, ступила на снагу и нова „Политика сектора електронских комуникација Босне и Херцеговине за период 2017.-2021.“ усвојена од стране Савјета министара БиХ која ће имати утицај и на акте РАК-а, а који у правилу требају слиједити зацртане циљеве из политике, као и акцијског плана за провођење исте, те пронаћи начин остваривања исте;
- да је у предметној политици предвиђено да законодавне власти на свим административним нивоима у оквиру својих надлежности би требало осигурати да објекти који ће се убудуће градити омогућавају улазак више оператора у исти стамбени или пословни објекат, што може подразумевати одређивање броја улаза кабловске канализације, разводних ормарића и обавезе градње унутрашње кабловске канализације (каналлица) у самом објекту;

Чланом 4. став (1) Закона је утврђено да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања и прећутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту, а који се односе на:

б) Ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања;

д) Примјена различитих услова за идентичне трансакције са другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију;

У конкретном случају Подносилац захтјева наводи како постоји забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и д) Закона о конкуренцији, који се спроводи путем онемогућавања приступа инфраструктури за пружање телекомуникационих услуга у стамбено-пословном објекту „Залик“ у Мостару у изградњи, конкурентским телекомуникационим операторима, на основу договора између инвеститора, односно власника зграде у изградњи (Бабић) са једне и БХ Телекома, са друге стране, те да ће имати негативне ефекте на релевантним тржиштима везаним за пружање телекомуникационих услуга крајњим корисницима (будућим станарима).

На основу достављених доказа и утврђеног чињеничног стања, као аргументације изнесене током поступка, савјесном и детаљном оцјеном сваког доказа посебно и свих доказа заједно, Конкурenciјски савјет је, у поновљеном поступку, разматрао наведени предмет и донио одлуку да се Подносилац у свом захтјеву одбије, јер радње које се стављају на терет привредном субјекту Бабић и БХ Телеком не представљају забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и д) Закона.

У овом поступку Конкурenciјски савјет је прије свега извршио увид у:

- Закон о комуникацијама;
- Одлуку о усвајању Политике сектора електронских комуникација Босне и Херцеговине за период 2017.-2021. и Правило 54/2011
- Закон о облигационим односима и
- Закон о стварним правима .

На основу увида и анализе свих чињеница и доказа изнесених у овом поступку, како појединачно, тако и у њиховој међусобној вези Конкурenciјски савјет је утврдио да Подносилац захтјева није успио доказати да су Противне стране односно привредни субјекат Бабић и привредни субјекат БХ Телеком, својим поступањем закључили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) Закона, у смислу ограничавања и контроле производње, тржишта техничког развоја или улагања, као ни забрањени споразуми из члана 4. став (1) тачка д) Закона, у смислу примјене различитих услова за идентичне трансакције с другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију.

Наиме, како би се утврдило кршење Закона тј. постојање забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачка б) и д) Закона, потребно је утврдити да поступање привредног субјекта има за циљ и

посљедицу спрјечавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту, те такође утврдити како је тим споразумом настало ограничавање и контрола производње, тржишта, техничког развоја или улагања, или пак да су примијењени различити услови за идентичне трансакције с другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију.

Наиме, релевантан материјални пропис који се примјењује у сектору изградње мрежа у новим објектима је тренутно Закон о стварним правима и Закон о облигационим односима којим је прописано да инвеститор као градитељ објекта има право да, у складу са одобрењем за грађење, објекат изгради у потпуности самостално или у сарадњи са привредним субјектима које сам одабере, јер је објекат у складу са Законом о стварним правима у његовом власништву све до момента етажирања и преноса власништва над појединим стамбеним јединицама, када етажни власници стичу право да користе заједничке дијелове некретнине.

У току 2017. године усвојена је Политика сектора електронских комуникација Босне и Херцеговине за период 2017.-2021.“ од стране Савјета министара БиХ којом је предвиђено да законодавне власти на свим административним нивоима у оквиру својих надлежности би требало осигурати да објекти који ће се убудуће градити омогућавају улазак више оператора у исти стамбени или пословни објекат, што може подразумевати одређивање броја улаза кабловске канализације, разводних ормарића и обавезе градње унутрашње кабловске канализације (каналлица) у самом објекту. Дакле, предметном Политиком нису обавезани оператори, већ институције за уређење процедура којима ће бити регулисана наведена проблематика.

У овом поступку на основу извршеног вјештачења, по приједлогу Подносиоца захтјева, вјештака економске струке гђе. Недељке Билић, утврђено је на основу налаза и мишљења за примљеним дана 15.01.2018. године под бројем: УП-03-26-3-011-64/17 да привредни субјекат Бабић у посматраном периоду 01.01.2016. године до 30.11.2017. године није имало било каквих трансакција са друштвима БХ Телеком и *Telemach* које су у вези постављања инфраструктуре у објектима друштва Бабић.

На основу горе наведеног, Конкуренијски савјет је утврдио да је инфраструктура за пружање телекомуникационих услуга у новоизграђеном објекту у насељу Залик у власништву инвеститора Бабић, све до момента етажирања и преноса власништва над стамбеним јединицама када етажни власници стичу право да користе заједничке дијелове некретнине а тиме и право одабира оператора за пружање телекомуникационих услуга као и да постојећом инфраструктуром са положеним оптичким каблом могуће је пружити услуге и *Telemacha* и БХ Телекома и других оператора у наведеном објекту.

Такође, у овом поступку је утврђено да БХ Телеком, није власник инфраструктуре у новоизграђеном објекту у насељу Залик, па самим тиме није могао ни на који начин да спријечи Подносиоца захтјева у пружању услуга у предметном објекту.

У овом поступку неоспорно је утврђено како привредни субјекат *Telemach*, има могућност пружања услуга на исти начин као и привредни субјекат БХ Телеком у новоизграђеном објекту у насељу Залик, те да не постоје правне нити било које друге препреке за пружање услуга кориштењем постојеће инфраструктуре која је у власништву инвеститора у тренутку изградње објеката, а након етажирања објекта у власништву станара објекта те имају право одлучивања приликом избора пружаоца наведених услуга.

Такође, Подносилац захтјева сматра да релевантно тржиште је тржиште пружања телекомуникационих услуга крајњим корисницима (станарима) на подручју насеља Залик у Мостару: дистрибуција аудио-визуелних медијских садржаја, приступ Интернету и фиксна телефонија те да иако би хипотетички било могуће издвојити посебно тржиште приступа инфраструктури за пружање телекомуникационих услуга стамбено-пословним објектима, односно да поред предложених релевантних тржишта ефеката споразума, дјеловање Противних Страна треба посматрати цјеловито, односно ефекти споразума су преваходно усмјерени на малопродајни ниво тржишта, док је БХ Телеком као Противна страна оспоравала означавање релевантног географског тржишта на насеље Залик.

Конкуренцијски савјет је утврдио како је релевантно тржиште овог поступка тржиште приступа инфраструктури новоизграђених објеката ради пружања телекомуникационих услуга на подручју Насеља Залик, града Мостара, узимајући у обзир разлоге подношења Захтјева за покретање поступка као и чињеница да се предметни новоизграђени објекат налази у насељу Залик, Мостар, те одредило да исти представља релевантно тржиште овог поступка.

Тако, Подносилац захтјева се у Захтјеву позива на предмет „Нова Отока“ који је Подносилац покренуо пред Конкуренцијским савјетом против привредних субјеката "Tibra - Pacific" д.о.о. Кисељак, "Нова Отока" д.о.о. Кисељак, "БХ Телеком" д.д. Сарајево и "Логософт" д.о.о. Сарајево, који је окончан доношењем Закључка о обустављању поступка број: 04-26-3-030-30-П/16 од 08.05.2017. године због одустајања Подносиоца захтјева јер су разлози због којих је поднио Захтјев отклоњени, те исти нема правни интерес за даље вођење и учешће у предметном поступку.

Анализом предметног случаја Конкуренцијски савјет је утврдио да у овом поступку, предметни случај није релевантан нити се може повући паралела према поднесеном захтјеву, као и да Конкуренцијски савјет у сваком појединачном поступку покренутом по захтјеву странке доноси одлуку цијенећи како појединачно, тако и у њиховој међусобној вези чињенице и доказе који се односе на предметни поступак.

У вези са посљедицом наведеног поступања, из разлога што је утврђено да привредни субјекат Бабић није изричито или прећутно дао привредном субјекту БХ Телеком искључиво право постављања инфраструктуре за пружање телекомуникационих услуга у новоизграђеном објекту у насељу Залик, Мостар односно закључио споразум о искључивој куповини, што би за остале привредне субјекте укључујући и *Telemach* имале негативне посљедице доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију, није се могло нити утврдити да је посљедица спречавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на тржишту у смислу члана 4. став (1) тачка б) (ограничавање и контролу тржишта и техничког развоја) и тачка д) Закона (примјена различитих услова за идентичне трансакције са другим привредним субјектима).

Конкуренцијски савјет посебно указује на акт Регулаторне агенције за комуникације БиХ за примљеним под бројем УП-03-26-3-011-30/17 дана 12.09.2017. године, у којем РАК наводи да у складу са Законом о комуникацијама није посебно уређено питање права и обавеза инвеститора стамбено-пословних објеката у погледу обезбјеђења приступа за операторе телекомуникација. Такође, ни другим прописима у Босни и Херцеговини није детаљније прописано који се мрежни капацитети и кабловска канализација морају обезбиједити до стамбеног објекта и унутар њега, те на који начин се уређују односи инвеститора зграде и оператора јавних телекомуникационих услуга.

Наведени став РАК-а је од изузетног значаја за правилно рјешавање ове правне ствари, из чега произилази да привредни субјекат Бабић самостално одлучује коме ће дати право приступа инфраструктури за пружање телекомуникационих услуга која се налази у његовом посједу, те да након етажирања објекта, односно стицањем власништва станари објекта имају право одлучивања приликом избора пружаоца наведених услуга.

У вези предметне кореспонденције између привредног субјекта Бабић и *Telemach*, којим привредни субјекат Бабић обавјештава привредни субјекат *Telemach* да не може удовољити његовом захтјеву за приступ инфраструктури у стамбено – пословном објекту који је у његовом 100% власништву, те да моментом када купци наведених станова стекну власништво над истим моћи ће самостално да одлучују по питању избора и кориштења предметних услуга те да се може обратити сваком од њих са својом понудом, не може се сматрати забрањеним споразумом у смислу одредби члана 4. став (1) тачка б) и д) Закона.

Наиме, према важећој регулативи привредни субјекат Бабић није дужан давати инфраструктуру за пружање телекомуникационих услуга у објекту који је у његовом власништву, што је већ претходно образложено, те уколико би у овом случају Конкуренцијски савјет наложио привредном субјекту Бабић да инфраструктуру у свом власништву уступи привредном субјекту *Telemach*, значило би оспоравање права на власништво привредном субјекту Бабић.

Надаље, и сам привредни субјекат Бабић у предметној кореспонденцији позива привредни субјекат *Telemach* да се са својом понудом обрати сваком од купаца наведених станова кад стекну власништво над истим, с обзиром да је у том тренутку стамбено-пословни објекат био у фази изградње, чиме је дата могућност *Telemach*-у да нуди своје пакете услуга заинтересованим лицима када постану законски власници наведених станова те самим тиме стекну и власништво над заједничким дијеловима у згради који укључује и наведену инфраструктуру.

Управо, ради слободе тржишне конкуренције, на нерегулисаном тржишту један привредни субјекат, који располаже и управља својом инфраструктуром, те само уколико постоји сагласност воља, односно пословни интерес једна и друга страна могу закључивати уговоре, којима ће омогућити приступ наведеној инфраструктури, односно другим субјектима на тржишту да се користе његовим власништвом.

У случајевима склапања иницијалних уговора (углавном је ријеч о Уговорима о пословно-техничкој сарадњи) или постизања начелних договора не ради се о категорији споразума у смислу Закона о конкуренцији, обзиром да исти нису склопљени између привредних субјеката, као учесника и конкурената на тржишту, већ о облигационо-правним односима, на које се у конкретном случају не примјењује Закон о конкуренцији и сходно томе, Конкурентијски савјет у предметном поступку није утврдио постојање обиљежја забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачка б) и д) Закона.

Конкурентијски савјет је такође као одлучну чињеницу утврдио да према налазима вјештака привредни субјекат Бабић у посматраном периоду 01.01.2016. године до 30.11.2017. године није имао било каквих трансакција са друштвима БХ Телеком и *Telemach* које су у вези постављања инфраструктуре у објектима друштва Бабић, насупрот тврдњама привредног субјекта *Telemach* по чијем захтјеву је вјештачење и обављено. Такође је узео и обзир чињеницу да у новоизграђеном објекту у насељу Залик једине инсталације које су урађене јесу инсталације оптичког кабла односно да постојећом инфраструктуром са положеним оптичким каблом могуће је пружити услуге и *Telemacha* и БХ Телекома као и других оператора, из чега произилази да привредни субјекат *Telemach* може пружити своје услуге независно од других оператора, заинтересованим лицима који су власници станова.

10. Пресуда Суда Босне и Херцеговине

Суд БиХ је пресудом број: С1 3 У 034959 20 У од 06.09.2021 године, рјешење Конкурентијског савјета број: УП-03-26-3-011-89/17 од 23.01.2020. године поништио и предмет вратио на поновни поступак, те наложио Конкурентијском савјету да накнади трошкове спора Тужитељу у износу од 380,80 КМ у року од 15 дана од дана достављања одлуке.

У пресуди број: С1 3 У 034959 20 У од 06.09.2021 године Суд БиХ наводи да је испитујући законитост рјешења у границама одредбе члана 35. Закона о управним споровима (Сл. гласник БиХ, број 19/02 до 74/10) донио овакву одлуку с обзиром да је правилност побијаног рјешења доведена у питање тужбеним приговорима и стањем у спису.

Наиме, испитујући законитост оспореног акта основно питање које се поставило пред Суд БиХ јесте правилност побијаног рјешења која је доведена у питање тужбеним приговорима и стањем у спису. Између осталог Суд БиХ наводи да се Пресуда темељи на закључку Савјета управног одјељења да је тужени пропустио дати образложење да ли је између привредних субјеката „Бабић“ д.о.о. Јабланица и БХ Телеком д.д. Сарајево постојао забрањени споразум чији је циљ био да се БХ Телеком-у д.д. Сарајево, у фази изградње објекта омогући да једини постави своју инфраструктуру и добије неоправдану предност у приступу корисницима услуга. Наведено, посебно из разлога јер је и сам привредни субјекат „Бабић“ д.о.о, Јабланица у свом одговору на захтјев тужитеља за прикључење на кабловски дистрибутивни систем у објекту, од 20.03.2017. године навео да није у могућности удовољити захтјеву из разлога што са привредним субјектом БХ Телеком д.д. Сарајево има дугогодишњу пословну сарадњу и оквирни договор који обухвата и предметни стамбено-пословни објекат.

Надаље, судски савјет остаје код ранијег става који је садржан у пресуди број СИ 3 У 028294 18 У од 04.11.2019. године, те закључује да тужени у поновном поступку није разматрало питања на која је указано пресудом Суда БиХ, односно није утврђивало чињеницу да ли између привредних субјеката „Бабић” д.о.о. Јабланица и БХ Телецом д.д. Сарајево постојао забрањени споразум чији је циљ био да се БХ Телекому д.д. Сарајево, у фази изградње објекта омогући да једини постави своју инфраструктуру и добије неоправдану предност у приступу корисницима услуга.

Стога, према оцјени Суда БиХ поново оспорени акт на сва питања на која је овај Суд указао пресудом није дао одговоре, нити је поступио у складу са упутама из наведене пресуде па образложење акта нема одлучних чињеница на основу којих би се могла разматрати правилност примјене материјалног права, што указује на погрешну примјену члана 200. ЗУП-а. Из наведеног слиједи, да је тужени пропустио да у поступку утврди све релевантне чињенице за доношење правилног и законитог рјешења, јер није поступио по основном начелу материјалне истине нити према упутама из пресуде Суда БиХ.

Коначно, Суд БиХ указује на одредбу члана 62. Закона о управним споровима Босне и Херцеговине којом је прописано да кад Суд поништи коначни управни акт против кога је био покренут управни спор, предмет се враћа у стање у коме се налазио прије него што је поништени акт донесен.

Имајући у виду напријед наведено Суд у образложењу Пресуде констатује да ће тужени у поновном поступку, правилном примјеном Закона о конкуренцији, у складу са правилима поступка оцијенити основаност захтјева тужитеља, те донијети правилну и закониту одлуку.

11. Наставак поступка у складу са пресудом Суда БиХ

Поступајући по пресуди Суда БиХ, Конкуренцијски савјет се обратио Подносиоцу захтјева, актом број: УП-03-26-3-011-101/17 од дана 16.09.2021. године, којим је тражено да се очитује на донесену Пресуду у року од 8 (осам) дана као и да достави податке о банковном рачуну како би извршили обавезу надокнаде трошкова управног спора у износу од 380,80 КМ, наложених Пресудом.

Подносилац захтјева је у остављеном року доставио одговор поднеском запримљеним под бројем: УП-03-26-3-011-103/17 од дана 29.09.2021. године у којем инсистира да Савјет поступи по Пресуди и утврди постојање забрањеног споразума између Противних страна, како је било наложено пресудом број СИ 3 У 028284 18 У од 04.11.2019. године, те како је наложено и обавезујућим инструкцијама и правним схватањима из нове Пресуде, те су такође затражили да се изврши поврат на име уплаћене административне таксе, као и поврат новчаних средстава уплаћених на име трошкова поступка привредном субјекту Бабић д.о.о. Јабланица.

Надаље Подносилац захтјева наводи да у односу на обавезујуће инструкције и правне ставове Суда БиХ из Пресуде, Подносилац истиче да је и из претходне и из ове Пресуде потпуно очигледно да Суд БиХ сматра како Противне стране немају никакве аргументе којима би негирани наводе из Захтјева и своју одговорност за закључење и извршење забрањеног споразума:

- да је из Пресуде очигледно да Суд БиХ допис пословног субјекта Бабић од 20.03.2017. године сматра доказом о постојању забрањеног споразума закљученог са циљем нарушавања, спречавања и ограничавања конкуренције на релевантном тржишту (стр. 3 Пресуде), те су очигледно неосновани наводи Противних страна у којима се истицало да наводно нема доказа на ове околности;
- да Закон не захтјева постојање писаног забрањеног споразума, него су и прећутно усаглашене радње страна сасвим довољне за утврђење постојања забрањеног споразума. У конкретном случају постоје знатно јачи докази од самог усаглашеног понашања које је потпуно неспорно а то је јасно и изричито признање једне од страна забрањеног споразума да (усмени) забрањени споразум („оквирни договор”) са циљем искључења Подносиоца са тржишта постоји (допис Бабић од 20.03.2017. године). Од признања странака у управним

поступцима који се воде пред Савјетом принципу не постоје јачи докази, те је нејасно како Противне стране уопште могу оспоравати забрањени споразум када је он већ признат од стране пословног субјекта Бабић. Да су Противне стране имале и за циљ и за посљедицу нарушавање конкуренције на релевантном тржишту, јасно је и из њихових даљих усаглашених радњи на којима су истрајали све док су били у прилици да утичу на конкуренцију на релевантном тржишту;

- да сви други докази (укључујући исправе и саслушања свједока) само су додатни докази на ове околности, јер су наведене чињенице очигледне и јасне из признања пословног субјекта Бабић датог у допису од 20.03.2017. Ови докази само употпуњују неспорно доказану (признату) чињеницу о постојању забрањеног споразума којим су Противне стране намјеравале и успјеле да искључе конкуренцију — онемогуће станарима предметне зграде да бирају оператера приликом усељења у зграду;
- да исто су тако неосновани и наводи БХ Телекома о наводном непостојању посљедица по конкуренцију на релевантном тржишту, када се има у виду да Суд БиХ у претходној пресуди закључује да „произилази да би корисници у наведеном објекту приликом усељења у њега морали засновати уговоре са БХ Телекомом јер других телекомуникацијских оператера није било у предметном објекту приликом његовог усељења” (стр. 4 пресуде број СИ 3 У 028284 18 У од 04. 11.2019. године), код којих правних схватања је остао и у новој Пресуди (стр. 3), из чега је јасно да Суд БиХ те неспорне чињенице сматра доказом о постојању ових посљедица. Уколико Савјет без обзира на ово сматра потребним, може даље утврђивати ову чињеницу у складу са начелом материјалне истине (нпр. захтјевом БХ Телекому да достави све своје корисничке уговоре закључене са корисницима у овој згради, те увидом у исте из којих ће се видјети да је посљедица искључења конкуренције неспорна), али како БХ Телеком никада није нити оспорио наводе да је закључио корисничке уговоре са свим станарима предметне зграде које је изградио пословни субјект Бабић, то се ова чињеница има сматрати неспорном и без даљих доказа које Савјет може захтјевати од БХ Телекома, а неспорне чињенице није потребно доказивати, посебно када је очигледно и да је ово став Суда БиХ, који је јасан и на основу тренутних доказа, а за тај став је Савјет везано у поновљеном поступку, чак и ако се са истим не слаже;
- потпуно су ирелевантна за овај поступак и сва разматрања о секторским прописима и/или о недостатку истих (иако је неоснован покушај пословног субјекта БХ Телеком да секторске прописе тумачи као право да нарушава конкуренцију на тржишту) и прописима из области просторног уређења, а како је то јасно из образложења Пресуде;
- из поступања пословног субјекта БХ Телеком је очигледно да се ради о устаљеној пракси закључивања забрањених споразума са циљем искључивања конкурената са тржишта и ограничавања, спречавања и нарушавања конкуренције (ранији примјери са зградама Нова Отока у Сарајеву, који је такође познат Савјету кроз раније предмете), те је неопходно да Савјет својом одлуком утиче и на спречавање даљег сличног незаконитог поступања пословног субјекта БХ Телеком изрицањем мјера у смислу члана 43. став (3) Закона;
- да у преосталом дијелу, Подносилац упућује Савјет на наводе које је истакао у досадашњем току поступка, а посебно на тужбу од 25.02.2020. године (налази се у спису), у којој су оповргнути сви наводи из поништених одлука. Наводе Подносиоца Суд БиХ је у цијелости прихватио као основане. Подносиоцу је јасно да је Савјет имао другачија схватања у погледу кључних питања за рјешавање овог поступка у односу на Подносиоца, али то у тренутној ситуацији уопште није битно, јер је Суд БиХ дао изузетно јасне и прецизне инструкције и правна схватања Савјету како треба поступити у поновљеном поступку, а та су схватања за Савјет обавезујућа и мора их примјенити и ако се са њима не слаже, јер у противном чини тешку повреду службене дужности, те у том смислу упућујемо на одговарајуће упозорење Суда БиХ из Пресуде (стр. 3);
- да Подносилац стога позива Савјет да у законском року коначно поступи по Пресуди и донесе одлуку каква је у Захтјеву предложена, а у противном ће бити принуђен да се обрати надлежним органима за заштиту својих права.

Конкуренијски савјет је на основу достављених података извршио уплату трошкова управног спора у износу од 380,80 КМ у корист привредног субјекта *Telemach*, чиме је извршило налог Суда БиХ у предвиђеном временском року, те поступајући по захтјеву *Telemacha* донијело Рјешење број: УП-03-26-3-011-104/17 од дана 04.10.2021. године о поврату трошкова поступка и Рјешење број: УП-03-26-3-011-111/17 од дана 11.10.2021. године о поврату административне таксе.

Конкуренијски савјет се дана 05.10.2021 године обратио и привредном субјекту БХ Телеком поднеском број: УП-03-26-3-011-106/17 и привредном субјекту Бабић поднеском број: УП-03-26-3-011-107/17 од којих је тражено да се исто очитују на донесену Пресуду и на одговор привредног субјекта *Telemach*, те доставе одређена појашњења у року од 8 (осам) дана.

Привредни субјекат Бабић је поднеском запримљеним под бројем: УП-03-26-3-011-114/17 дана 13.10.2021 године се изјаснио да остаје код свих навода изнесених у досадашњем току поступка и чињеница изнесених у овом предмету, те да остају код захтјева за надокнаду трошкова поступка .

Надаље указују на чињеницу „да предузеће Бабић нема нити један потписан уговор о пословно-техничкој сарадњи за насеље Залик, Мостар са БХ Телецом-ом“ – допис број:661-XXII/17 од 14.06.2017. године, те да у фази изградње објекта ово предузеће није имало захтјева будућих станара да се омогући улазак ма којег кабловског оператера у зграду.

Такође наводе да су предметни станови продати крајњим купцима, с тим да предузеће нема информацију, нити обавезу да посједује информацију да ли у предметној згради постоји или не постоји представник, с обзиром да је питање представника станара, његове обавезе, овлаштења и одговорности регулисане су Законом о управљању и одржавању заједничких дијелова и уређаја у ХНК, а провођење Закона је у ингеренцији кантоналних и општинских, односно градских комуналних инспектора, а не инвеститора /извођача/продавца стамбених јединица.

Привредни субјекат БХ Телеком у достављеном поднеску запримљеном дана 19.10.2021. године под бројем: УП-03-26-3-011-115/17 наводи сљедеће:

- да БХ Телеком - Дирекција Мостар није никада тражио од правног субјекта Бабић д.о.о. Јабланица да буде искључиви кабловски оператер у наведеном објекту;
- да БХ Телекому - Дирекцији Мостар, нису се обраћали други кабловски оператери за пружање услуга у наведеној згради (ради се о једној згради а не више њих);
- да БХ Телеком, Дирекција Мостар, није закључивао уговоре са корисницима прије уселења у зграду. Појашњења ради, уговор о пружању услуга БХ Телеком закључује се тек након евидентирања захтјева корисника/купца за активацију услуге, а реализација захтјева и укључење услуга слиједи након тога, никако прије уселења. БХ Телеком нема у документацији уговора који су закључени прије уселења, а самим тим нити захтјева за раскид;
- да имајући у виду чињеницу да уговори о кориштењу услуга БХ Телекома нису закључивани прије уселења, није могло ни бити захтјева за раскид истих по траженом основу;
- да ако је након закључивања Уговора (послије уселења) и било захтјева за раскид истих (што је нормално и дешава се на свим подручјима) радило се или о престанку кориштења услуга, промјени власништва, сеоби и сл;
- да сматрају да је Конкуренијски савјет, како је то и наведено у Одлуци без сумње утврдио: .."да је инфраструктура за пружање телекомуникацијских услуга у новоизграђеном објекту у насељу Залик инвеститора Бабић, све до момента етажирања и преноса власништва над стамбеним јединицама када етажни власници стичу право да користе заједничке дијелове некретнине а тиме и право одабира оператера за пружање телекомуникацијских услуга као и да је постојећом инфраструктуром са положеним оптичким каблом могуће пружити услуге и *Telemacha* и БХ Телекома и других оператера у наведеном објекту;
- да желе нарочито нагласити да се акт који је упућен од стране Бабић до.о. Јабланица, као Одговор на захтјев *Telemacha*, од 20. 03. 2017. г. (доказни приједлог у спису), не односи на

инфраструктуру, не расправља о инфраструктури, већ о понуди услуга, што се утврђује у ставу 3. тог акта, цитирамо: 'Оно на шта желимо овим путем скренути посебну позорност јесте чињеница да је предметни објекат у фази изградње, те да ће купци појединих јединица у истом, моментом стицања права власништва, моћи да самостално одлучују по питању извора и коришћених предмета услуга, те се тада можете обратити сваком од њих са својом понудом'.

- да БХ Телеком сматра да Суд Босне и Херцеговине није правилно односно непотпуно је утврдио чињенично стање у овој правној ствари. Наиме, у образложењу Пресуде Суда БиХ, наводи се да судски савјет остаје код ранијег става који је садржан у пресуди број СИ 3 У 028294 18 У од 04.11.2019. године, те закључује да Конкурентијски савјет није у поновном поступку разматрао питања на која је указано пресудом Суда БиХ, односно, није утврђивао чињеницу да ли је између привредних субјеката "Бабић" д.о.о. Јабланица и БХ Телеком д.д. Сарајево постојао забрањени споразум, чији је циљ био да се БХ Телекому, у фази изградње објекат омогући да једини постави своју инфраструктуру и добије неоправдану предност у приступу корисницима услуга;
- да наглашавају, БХ Телеком је оператор телекомуникација, али у конкретном случају, инфраструктура није изграђена од стране БХ Телекома, нити је на било који начин БХ Телеком финансијски учествовао у изградњи ТК инфраструктуре, што је и утврђено у доказном поступку;
- да у овом поступку, по вјештаку економске струке гђе. Недељке Билић утврђено је на темељу налаза и мишљења заprimљеним дана 15.01.2018. године под бројем: УП-03-26-3-011-64/17 да привредни субјекат Бабић у посматраном раздобљу 01.01.2016. године до 30.11.2017. године није имао било каквих трансакција са друштвима БХ Телеком и Telemach које су у вези постављања инфраструктуре у објектима друштва Бабић.
- да такође, у овом поступку је утврђено да је изграђена инфраструктура власништво Бабић д.о.о. Јабланица;
- да чини се заиста невјероватним да Суд БиХ није пажљиво анализирао Образложење побијаног Рјешења, или није препознао утврђене чињенице, из којих разлога цитирамо дио Рјешења у овој правној ствари гдје се дефинише постојање забрањеног споразума" без сумње утврђује на страни 26. и да је, како слиједи: "..... да сви аспекти везани за питање изградње инфраструктуре за пружање телекомуникацијских услуга у новим објектима тренутно су регулисани Законом о стварним правима и Законом о облигационим односима;
- да инвеститор као градитељ објекта има право да у складу са одобрењем за грађење, објекат изгради у потпуности самостално или у сарадњи са привредним субјектима које сам одабере, објекат у складу са Законом о стварним правима у његовом власништву све до момента етажирања и преноса власништва над појединим стамбеним јединицама,;
- да према члану 81. став 6) Закона о стварном праву етажни власници имају право да користе заједничке дијелове некретнине. У смислу овог закона заједнички дијелови некретнине су темељи, главни зидови, таван, степенице, ходници, лифтови, електрична, канализациона, водоводна и телефонска мрежа и сл;
- да Закон о стварним правима предвиђа да инсталација кабловских и антенских система, од разводника на улазу у зграду до разводника на улазу у стан, представља заједнички дио зграде, о којима се стара постављени управитељ;
- да је инфраструктура у изграђеним објектима као и остали дијелови објекта инвеститора Бабић у њиховом власништву до тренутка етажирања објекта и продаје станова;
- да су у новоизграђеном објекту у насељу Залик једине инсталације које су урађене јесу инсталације оптичког кабела односно да постојећом инфраструктуром са положеним оптичким кабелом могуће је пружити услуге и *Telemacha* и БХ Телекома и других оператора;
- да БХ Телеком не може бити власник оптичке инфраструктуре, већ су власници након етажирања објекта етажни власници;
- да у претходно изграђеним објектима инвеститора Бабић (у Јабланици, Коњицу, Сарајево и Мостар) своје услуге пружају и *Telemach* и БХ Телеком;

- да у претходно изграђеним објектима инвеститора Бабић (у Јабланици Коњицу и Мостар) инсталирана је инфраструктура за пружање телекомуникацијских услуга привредног субјекта *Telemach*;
- да је привредни субјекат *Telemach* у претходно изграђеним објектима инвеститора Бабић испоручивао одређене количине репроматеријала и опреме која је уграђивана у објекат без накнаде;
- да привредни субјекти *Telemach* и БХ Телеком у случајевима успостављања сарадње са инвеститорима закључују Уговоре о пословно-техничкој сарадњи о уградњи њихове мрежне инфраструктуре у стамбени објекат;
- да нити један од привредних субјеката *Telemach* и БХ Телеком не изнајмљују своје мрежне инфраструктуре другим операторима;
- да на основу достављених доказа и утврђеног чињеничног стања, као аргументације изнесене током поступка, савјесном и детаљном оцјеном сваког доказа посебно и свих доказа заједно, Конкурентијски савјет је, у поновљеном поступку, разматрао наведени предмет и донио одлуку да се Подносилац у свом захтјеву одбије, јер радње које се стављају на терет привредном субјекту Бабић и БХ Телеком не представљају забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) и д) Закона
- да на основу увида и анализе свих чињеница и доказа изнесених у овом поступку, како појединачно, тако и у њиховој међусобној вези Конкурентијски савјет је утврдио да Подносилац захтјева није успио доказати да су Противне стране односно привредни субјекти Бабић и БХ Телеком, својим поступањем закључили забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка б) Закона, у смислу ограничавања и контроле производње, тржишта техничког развика или улагања, као ни забрањени споразуми из члана 4. став (1) тачка д) Закона, у смислу примјене различитих услова за идентичне трансакције с другим привредним субјектима доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију;
- да сматрају да је Конкурентијски савјет, како је то и наведено у Одлуци, без сумње утврдило: „да је инфраструктура за пружање телекомуникацијских услуга у новоизграђеном објекту у насељу Залик у власништву инвеститора Бабић, све до момента етажирања и преноса власништва над стамбеним јединицама када етажни власници стичу право да користе заједничке дијелове некретнине а тиме и право одабира оператора за пружање телекомуникацијских услуга као и да постојећом инфраструктуром са положеним оптичким каблом могуће пружити услуге и *Telemach* и БХ Телекома и других оператора у наведеном објекту. Такође, у овом поступку је утврђено да БХ Телеком, није власник инфраструктуре у новоизграђеном објекту у насељу Залик, па самим тиме није могао ни на који начин да спречи Подносиоца захтјева у пружању услуга у предметном објекту. У овом поступку неспорно је утврђено како привредни субјекат *Telemach*, има могућност пружања услуга на исти начин као и привредни субјекат БХ Телеком у новоизграђеном објекту у насељу Залик, те да не постоје правне нити било које друге препреке за пружање услуга кориштењем постојеће инфраструктуре која је у власништву инвеститора у тренутку изградње објеката, а након етажирања објекта у власништву станара објекта који имају право одлучивања приликом избора пружаоца наведених услуга.

Наведено очитовање привредних субјеката БХ Телеком и Бабић актом број: УП-03-26-3-011-116/17 од 22.10.2021. године достављено је Подносиоцу захтјева на евенуално очитовање у смислу релеватности изнесених чињеница, на који Подносилац захтјева је доставио одговор актом запримљеним под бројем: УП-03-26-3-011-117/17 од дана 28.10.2021. године и наводе сљедеће:

- да Подносилац у цијелости остаје код свих навода изнесених у досадашњем току поступка и изјашњавање странака о правним ставовима Суда БиХ сматра беспредметним, јер су ти ставови обавезујући за Савјет без обзира шта странке мисле о томе. Сматрају потпуно непримјереним да Савјет четири године након што је поступак отворен, потиче преписку којом се непримјереним увредљивим коментарима (да се чини „заиста невјероватним да Суд БиХ није пажљиво анализирао...” стр. 2 поднеска БХ Телекома) покушава нарушити ауторитет Суда БиХ. Суд БиХ је све околности пажљиво анализирао и то два пута и заузео

обавезујућа правна схватања о којима нема даље расправе, те их Савјет мора провести. Савјет има обавезу уважавати ауторитет Суда БиХ кроз све своје поступке и утицати на странке да чине исто, а не вођењем поступка који укључује непримјерено коментарисање пресуда Суда БиХ потицати Противне стране да доводе у питање ауторитет Суда БиХ;

- да Подносилац инсистира да Савјет поступи по Пресуди и утврди постојање забрањеног споразума између Противних страна: како је било наложено пресудом број СИ 3 У 028284 18 У од 04.11.2019. године, те како је наложено и обавезујућим инструкцијама и правних схватањима из нове Пресуде;
- да су очигледно неосновани покушаји БХ Телекома да се допис пословног субјекта Бабић од 20.03.2017. године (и то тек сада када се поступак проводи по трећи пут) представи као наводни одговор на понуду Подносиоца да пружа услуге пословном субјекту Бабић (које је наводно Бабић желио користити ексклузивно од БХ Телекома). Наиме, тај је допис представљао одговор на четири дана раније достављени захтјев Подносиоца (доказ бр 5 достављен још уз Захтјев) који се односио на постављање инфраструктуре ради пружања услуга будућим станарима. Никакве услуге Подносилац није нудио пословном субјекту Бабић, него је захтијевао да му се омогући постављање неопходне инфраструктуре за пружање услуга крајњим корисницима, а Бабић је управо то одбио. Никаквог пословног разлога за такво одбијање пословни субјекат Бабић није имао, осим забрањеног споразума са БХ Телеком-ом који је и признао предметним дописом, што је Суд БиХ јасно утврдио у двије претходне пресуде;
- да тај став Суда БиХ о природи овог дописа је обавезујући за Савјет и никакве дискусије у вези с овим питањем не могу се даље водити пред Савјетом;
- да доказ проведен по вјештаку финансијске струке је ирелевантан за утврђивање постојања забрањеног споразума јер околност да ли је БХ Телеком Бабићу платио закључење забрањеног споразума или је Бабић на то пристао из неког другог мотива није релевантна за утврђивање постојања забрањеног споразума. Тај доказ је предлаган само да би се утврдило да ли постоје отежавајуће околности које Савјет треба узети у обзир код одмјеравања казне;
- да такође су нетачни наводи Бабић и БХ Телеком да није било корисника који су захтијевали спајање на услуге Подносиоца захтјева у предметној некретности — уз поднесак Подносиоца захтјева од 18.04.2017. године достављен је такав захтјев корисника (физичко лице (..)**). Наравно да корисници такве захтјеве подносе оператерима, а не грађевинским фирмама. Наведени корисник није могао бити спојен на тражену услугу управо због забрањеног споразума који је предмет овог поступка, а којим је Подносилац захтјева спријечен да пружа услуге консултанцима у предметној згради;
- да сви остали наводи Противних страна су већ били изнесени током овог поступка, нису прихваћени од Суда БиХ, чија су правна схватања обавезујућа; па су самим тим ирелевантни. Ипак, упућују Савјет на досадашње поднеске, наводе и поднеске из управних спорова за изјашњење на раније изнесене ставове Противних страна, а како исте из разлога економичности поступка не бисмо понављали;
- да повреда на коју се овдје указује је забрањени споразум којим се један конкурент спрјечава да почне пружати услугу. Питање да ли се неки корисник жалио на услуге БХ Телекома и касније покушао раскинути уговор је одвојено питање и евентуална додатна повреда — кључно питање је да ли је тај корисник када је уселавао у зграду имао избор, да ли је постојао интерес оператера (укључујући *Telemach*) да омогуће корисницима тај избор или је Бабић својим споразумом са БХ Телекомом онемогућио кориснику да било шта бирају, што се управо десило у овом предмету. Такав споразум је забрањен, није обухваћен групним изузећима, а Противне стране нису ни покретале поступак да га појединачно изузму (нити би највјероватније могле да га појединачно изузму јер је по циљу и посљедици усмјерен на уништавање конкуренције на штету корисника услуга);
- да коначно, Подносилац мора скренути пажњу да су одбијањем Савјета да поступи по пресуди Суда БиХ број СИ 3 У 028284 18 У од 04.11.2019. године, Подносиоцу су већ узроковани непотребни додатни трошкови, те се тешко нарушавају права Подносиоца на одлучивање у разумном року загарантована Уставом БиХ и Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода. У конкретном случају се релативно једноставан и чињенично неспоран Захтјев рјешава већ дуже од четири године, током

којих се Подносилац већ два пута морао обраћати Суду БиХ за заштиту својих права, што му је непотребно стварало додатне трошкове и одузимало заштиту на коју по Уставу БиХ, Европској конвенцији о заштити људских права и основних слобода, те свим прописима БиХ има право. Подносилац стога позива Савјет да у законском року коначно поступи по Пресуди и донесе одлуку каква је у Захтјеву предложена, а у противном ће бити принуђен да се обрати надлежним органима за заштиту својих својих права.

Конкурентијски савјет имајући у виду све наведено, обратио се привредном субјекту *Telemach* актом број: УП-03-26-3-011-118/17 од 04.11.2021.године са упитом да ли у насељу Залик, у згради инвеститора Бабић (која је предмет овог поступка) пружају услуге станарима и које су то услуге и колико имају клијената из наведене зграде.

Привредни субјекат *Telemach* је поднеском запримљеним под бројем: УП-03-26-3-011-120/17 дана 09.11.2021.године доставио одговор у којем наводи да је од стране привредног субјекта Бабић (а како тај субјекат признаје – према споразуму са БХ Телеком-ом) спријечен да постави своју инфраструктуру (тзв. коаксијалне инсталације) у предметни објекат прије уселења истог, те су сви корисници морали закључити уговоре са БХ Телеком-ом приликом уселења и Подносилац не пружа услуге нити једном кориснику у овој згради, иако је имао интерес корисника да им пружи услугу, на које околности су Вијећу достављени докази.

Надаље наводе, да је познато да кориснички уговори у индустрији телекомуникација се закључују на период од 24 мјесеца, те су корисници на тај период везани уговором са БХ Телеком-ом. У наведеном објекту је у фази изградње постављена инфраструктура (тзв. бакарне парице) БХ Телеком-а која се заснива на технологији коју користи овај оператер а која није компатибилна са технологијом коју користи Подносилац захтјева, те би Подносилац морао поставити своју инфраструктуру у зграду да ми могао пружити услугу. За такве радове би морао добити сагласност вијећа станара, што је потпуно нереално у ситуацији када су станари уселили у новоградњу, те имају легитиман разлог да у овој фази одбију захтјев за извођење било каквих грађевинских радова који би се изводили у објекту који је тек изграђен. Због тога оператери и траже и очекују постављање инсталација у фази градње објекта, јер је то касније тешко изводиво. Стога Подносилац сматра да ове техничке препреке за стварање могућности да пружа услуге корисницима у предметном објекту представљају отежавајућу околност које Конкурентијски савјет мора цијенити приликом изрицања санкција Противним странама, с тим да је иницијална повреда настала самим (усменим) закључењем забрањеног споразума којим су се БХ Телеком и Бабић споразумјели да Подносиоца спријече да постави своју инфраструктуру у фази градње овог објекта и одбијањем Бабића да Подносиоцу дозволи постављање инфраструктуре у фази изградње предметног објекта.

Слиједом свега горе наведеног, а у потпуности уважавајући правно стајалиште Суда БиХ из Пресуде, Конкурентијски савјет је поновно анализирао садржину Одговора привредног субјекта Бабић од 20.03.2017. године упућеног привредном субјекту *Telemach* као одговор на њихов Захтјев од 16.03.2017. године те утврдило како наведени Одговор нема елемената забрањеног споразума (нити изричитог нити прећутног) склопљеног између привредног субјекта Бабић и БХ Телеком из члана 4. став 1. тачка б) и д) Закона.

Наиме, Захтјев привредног субјекта *Telemach* од 16.03.2017. године Конкурентијски савјет је оцијенио да представља Понуду услуга која је упућена инвеститору односно власнику стамбеног објекта „Залик“ Мостар, те Одговор од 20.03.2017. године привредног субјекта Бабић представља одбијање наведене понуде, односно привредни субјекат Бабић као 100% власник наведеног објекта није заинтересован за пословну сарадњу са привредним субјектом *Telemach*, те упућује привредног субјекта *Telemach* да може када станови пређу у власништво станара да наведене услугу понуди њима.

С обзиром да је у току поступка утврђено да БХ Телеком да није власник инфраструктуре у поменутом објекту, да није утврђено да је било било каквих новчаних трансакција између наведених привредних субјеката који би указивали на постојање забрањеног споразума, да нису закључивани уговори са станарима у фази изградње објекта, те да није условљавао да буде једини/искључиви пружалац услуга у предметном објекту, из наведеног је евидентно да је инвеститор Бабић самостално донио одлуку о избору оператера који ће изградити инфраструктуру, те упутио Одговор привредном субјекту *Telemach* да није заинтересован за пословну сарадњу.

У прилог наведеном је и чињеница да и сам привредни субјекат *Telemach* у свом одговору од 09.11.2021. године наводи да се није обраћао вијећу станара/станарима као потенцијалним корисницима са понудом својих услуга након уселења, из чега произилази да уопште није ни заинтересован да пружа наведену услугу у предметном објекту, те доказ на који указује у смислу да је постојао интерес корисника да им пружи услугу прије уселења у зграду а односи се на пријаву за услуге физичког лица М.Б. од 14.04.2017 године, Конкурентијски савјет није узео као релевантан доказ, с обзиром да је *Telemach* наведене услуге нудио потенцијалном кориснику (наводећи разлог пресељење) тек након што је добио Одговор привредног субјекта Бабић да није заинтересован за сарадњу, те самим тиме довео у заблуду и наведеног потенцијалног корисника.

Такође, током самог поступка (записник за усмене расправе) је констатовано да постојећом инфраструктуром са положеним оптичким каблом могуће пружити услуге и *Telemacha* и БХ Телекома и других оператера у наведеном објекту, те не стоји тврдња привредног субјекта *Telemach* да се нису обраћали станарима јер сматрају да би били одбијени због потребе извођења грађевинских радова.

Из наведеног произилази да не постоји никаква баријера за дјеловање других мрежних оператера, уколико постоји заинтересованост како станара тако и самих оператера за пружањем/кориштењем наведених услуга.

Наведено понашање привредног субјекта Бабић према привредном субјекту *Telemach* узимајући у обзир чињеницу да је као 100% власник поменутог објекта у фази изградње самостално и неовисно од других привредних субјеката имао је право одлучивања о свим питањима који се односе на предметни објекат, као и чињеница да привредни субјекат БХ Телеком ни на који начин није условљавао привредног субјекта Бабић усмислу да буду једини оператери у предметном објекту, сходно томе наведено понашање односно Одговор привредног субјекта Бабић би могло једино имати обиљежје злоупотребе доминантног положаја из члана 10. став 2. тачка б) и ц) Закона, а не члана 4. став 1. тачка б) и д).

Наиме, чланом 10. став (1) Закона прописано је да је забрањена свака злоупотреба доминантног положаја једног или више привредних субјеката на релевантном тржишту, а чланом 10. став (2) прописано је да се злоупотреба доминантног положаја посебно односи на: б) ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача, ц) примјену различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај.

Злоупотребом доминантног положаја, поред критерија прописаних у члану 10. Закона, сматрају се и случајеви прописани чланом 9. став 1. тачка х) Одлуке о дефинисању категорија доминантног положаја: одбијање приступа другим привредним субјектима, уз разумну финансијску накнаду, постројењима, опреми, преносној мрежи или другој инфраструктурној опреми, која је у власништву или се користи од привредног субјекта у доминантном положају, ако други привредни субјекти нису у могућности из правних и других разлога да дјелују на истом тржишту на којем дјелује привредни субјект који има доминантни положај без могућности да заједнички користе такву опрему односно

капацитете, и ако привредни субјекат који има доминантни положај не докаже да је такво заједничко кориштење неизводиво из оперативних, техничких или других разлога или да се од њих не може тражити такво кориштење.

Конкурenciјски савјет је једнако цијенио и узео у обзир све наводе Подносиоца захтјева, заједно са припадајућим доказима писане кореспонденције, изјашњења свих странака у поступку али није могло утврдити да се ради о забрањеном споразуму између привредних субјеката Бабић и БХ Телеком из члана 4. став 1. тачка б) и д) Закона, из разлога што Одговор од 20.03.2017. године представља једнострани акт привредног субјекта Бабић као инвеститора, који би могао указивати на повреду одредби члана 10. став 2. тачка б) и ц) Закона, те самим тиме и сносити последицу свог понашања, међутим овај орган је одлучивао у границама Захтјева привредног субјекта *Telemach*.

На основу свега наведеног Конкурenciјски савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива овога Рјешења.

12. Трошкови поступка

Чланом 105. став (1) Закона о управном поступку је прописано да у правилу свака странка сноси своје трошкове поступка (који укључују и трошкове за правно заступање), а чланом 105. став (2) истог Закона је прописано да када у поступку учествују двије или више странака са супротним интересима, странка која је изазвала поступак, а на чију је штету поступак окончан, дужна је противној странци надокнадити оправдане трошкове који су настали у поступку.

Према члану 105. став (3) Закона о управном поступку трошкови за правно заступање надокнађују се само у случајевима кад је такво заступање било нужно и оправдано.

Конкурenciјски савјет је приликом израчуна укупних трошкова поступка, узео у обзир одредбе Закона о управном поступку, и Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 22/04 и 24/04) (у даљем тексту: Тарифа).

У поновљеном поступку Конкурenciјски савјет је поднеском број: УП-03-26-3-011-85/17 од 28.11.2019. године позвало Подносиоца захтјева да се изјасни да ли остаје код захтјева за трошкове поступка у укупном износу од 5.648,40 КМ са укљученим износом ПДВ-а у складу са чланом 104. истог Закона.

Подносилац захтјева је поднеском за примљеним под бројем: УП-03-26-3-011-103/17 од 29.09.2021. године се изјаснио да с обзиром да су вриједност наведеног спора означили у износу од 20.000,00 КМ (умањен приход за тај износ) потражују трошкове у износу од 6.490,80 КМ са укљученим износом ПДВ-а те додатно потражују трошкове у износу од 240,00 КМ + ПДВ (акт број: УП-03-26-3-011-117/17 од 28.10.2021. године, тако да укупни трошкови износе 6.771,60 КМ (са укљученим ПДВ-ом).

Конкурenciјски савјет је одбио захтјев за накнаду трошкова пуномоћника Подносиоца захтјева, обзиром да је Подносилац захтјева предметни поступак изазвао својим дјеловањем и да је исти завршен на његову штету. Стога, Подносилац захтјева не остварује право на накнаду трошкова у смислу члана 105. став (2) Закона о управном поступку.

Слиједом наведеног Конкурenciјски савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

У поновљеном поступку, привредни субјекат Бабић дописом за примљеним под бројем: УП-03-26-3-011-114/17 од 13.10.2021. године се изјаснио да остају код наведених трошкова од 2.983,50 КМ са укљученим износом ПДВ-а, увећаних за трошкове које евентуално настану у накнадном вођењу поступка.

Наиме, пуномоћник привредног субјекта Бабић д.о.о. Јабланица, адвокат Алмир Гагула, је на усменој расправи одржаној дана 06.02.2018. године је приложио уз записик и трошковник за правно заступање у укупном износу од 2.983,50 КМ са укљученим износом ПДВ-а која се састоји од следећих трошкова: 1) одговор Конкурентијском савјету 22.06.2017. године – 850,00 КМ+ПДВ и 2) заступање на усменој расправи пред Конкурентијским савјетом дана 06.11.2018. године 850,00 КМ + ПДВ и 3) заступање на усменој расправи пред Конкурентијским савјетом дана 06.02.2018. године 850,00 КМ + ПДВ.

Конкурентијски савјет је привредном субјекту Бабић признао само трошкове заступања који су били нужни и оправдани у овом поступку, па је у складу са тарифним бројем 18. и 33. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката у Федерацији БиХ, утврдио и признао следеће трошкове: 1) одговор Конкурентијском савјету 22.06.2017. године у износу од 240,00 КМ, 2) приступ и заступање на усменој расправи пред Конкурентијским савјетом дана 06.11.2017. године у износу од 240,00 КМ и 3) приступ и заступање на усменој расправи пред Конкурентијским савјетом дана 06.02.2018. године у износу од 360,00 КМ, што укупно са урачунатим ПДВ-ом износи 982,80, КМ.

Будући да се ради о нужним и оправданим трошковима, у смислу члана 105. став (3) Закона о управном поступку, привредни субјекат *Telemach* на чију је штету поступак окончан, дужан је привредном субјекту Бабић надокнадити трошкове настале у поступку у износу од 982,80 КМ.

Имајући у виду наведено, Конкурентијски савјет је одлучио као у тачки 3. диспозитива овог Рјешења.

13. Административна такса

Подносилац Захтјева на ово Рјешење у складу са чланом 2. тарифни број 107. став (1) тачка г) Одлуке о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкурентијским савјетом („Службени гласник БиХ“, број 30/06, 18/11 и 75/18) је обавезан платити административну таксу у износу од 1.500,00 КМ у корист Буџета институција Босне и Херцеговине.

У складу са одредбом члана 3. став. тачка б) Одлуке о висини административних такси у вези с процесним радњама пред Конкурентијским савјетом, Подносилац Пријаве након извршене уплате је дужан уплатницу као доказ о извршеној уплати административне таксе доставити Конкурентијском савјету, прије достављања Рјешења.

Уколико Подносилац захтјева не изврши уплату административне таксе, Конкурентијски савјет ће покренути поступак принудне наплате по процедури која је прописана чланом 18. Закона о административним таксама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ број: 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07 и 3/10).

Слиједом наведеног Конкурентијски савјет је одлучио као у тачки 4. диспозитива овог Рјешења.

14. Поука о правном лијеку

Против овога Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна странка може покренути Управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овога Рјешења.

Предсједник

Др сц. Амир Каралић